

3. møde

Onsdag den 7. oktober 1998 kl. 14.00

Dagsorden

Eventuelt: Første behandling af beslutningsforslag nr. B 4:

Forslag til folketingsbeslutning om et dansk militært bidrag til en NATO-indsats på det vestlige Balkan.

Af udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen). (Fremsat 7/10 98).

Samtykke til behandling

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Den eneste sag på dagsordenen kan kun med Tingets samtykke behandles i dette møde, men hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg samtykket som givet. (Ophold). Det er givet.

Man gik derefter til:

Første behandling af beslutningsforslag nr. B 4:

Forslag til folketingsbeslutning om et dansk militært bidrag til en NATO-indsats på det vestlige Balkan.

Af udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen). (Fremsat 7/10 98).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Ingrid Rasmussen (S):

Vinteren nærmer sig, og på Balkan er det ofte en hård tid med streng frost og kulde.

For de ca. 300.000 flygtninge og internt fordrevne i Kosovaprovinserne kan det blive til en reel katastrofe. Måneders trusler om overgreb

og gennemførte massakrer på civilbefolkningen ser ud til at fortsætte.

Serbiens leder, præsident Milosevic, har ansvaret for at opfylde kravene fra FN's Sikkerhedsråds resolutioner 1160 fra foråret og 1199 her fra september, der krævede omgående våbenhvile og forhandlinger samt adgang for nødhjælpsorganisationer til Kosova.

Gennem et halvt år har det været forsøgt ved intensive forhandlinger at få Milosevic til at stoppe sin aggressive adfærd, men indtil nu uden resultat. Milosevic er tilsyneladende upåvirket af verdenssamfundets stærke fordømmelser, og Beograds få og sporadiske tilbagevindinger, senest i går, af ca. 1.000 politisoldater fra Kosovaprovinserne er en hånd.

Efterhånden må alle muligheder for gennem diplomatiske bestræbelser at nå til en fredelig forhandling anses for at være udtømt. Der må lægges et vedvarende og kraftigt pres på Beograd, for det må efter vores opfattelse ikke lykkes for Milosevic at smadre Kosovos civilbefolkning. Derfor støtter Socialdemokratiet regeringens beslutningsforslag om at medvirke til at stoppe aggressionen ved at bidrage med fire F 16-fly, et eller to reservefly og en styrke på ca. 120 personer, for desværre ser det ud til, at trusler om – om fornødent – at gøre brug af magt er det eneste sprog, Milosevic forstår.

Vi kan forudse, at der kan blive brug for støtte til fri og uhindret adgang for humanitær hjælp til kosovaalbanerne nu, og at der kan blive brug for støtte til, at de snarest muligt kan vende tilbage til deres boliger. Fredsprocessen må i gang nu.

Det ville selvfølgelig være ønskeligt med et klart mandat fra FN's Sikkerhedsråd. Det synes vi alle, og det er det sædvanlige danske synspunkt. Men vi skal ikke acceptere den handlingslammelse, vi har været vidner til gennem måneder, hvor Milosevic udnytter situationen på det groveste. Milosevic må tvinges til permanent tilbagetrækning af de ca. 12.000 tropper, og han må efterleve kravene om den nødvendige sikring af borgerne i Kosova. Milosevic ved, at flyangreb er uundgåelige, hvis han ikke omgående går med til en række aftaler om Kosova, så Milosevic har ansvaret.

Der bliver i dagspressen rejst spørgsmål om »rules of engagement« og om, hvordan en militær aktion skal gennemføres. Det er relevante spørgsmål, som må søges afklaret under udvalgsarbejdet her efter førstebehandlingen. Ligeledes skal vi selvfølgelig have belyst proble-

merne og have svar med hensyn til opfølgningen med landstyrker i Kosova og flygtningepresset på nabolandene.

Vi ved, at visse grænseområder er mineret af serberne, så hvordan undgår vi katastrofer dér for civile?

Disse og lignende spørgsmål vil vi også stille under udvalgsarbejdet.

Socialdemokratiet mener, det er på høje tid at stoppe volden i Kosova. Kampene må standse, og hvis det ikke sker, vil et NATO-angreb være uundgåeligt.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

I SF deler vi til fulde forfærdelsen over det, der bliver gjort mod civilbefolkningen i Kosovo, og det tror jeg hele Folketinget gør. Jeg tror også, hele den danske befolkning vender sig i afsky mod at tage et helt folk som gidsel.

Men det, jeg synes fru Ingrid Rasmussen ikke omtalte i sit indlæg – og det er formentlig ikke tilfældigt – er det helt principielle spørgsmål: Hvad er det folkeretlige grundlag, som Socialdemokratiet bygger sin anbefaling på?

Efter Anden Verdenskrig etablerede vi et FN-system, hvor hensigten var, at konflikter mellem lande skulle løses via internationale aftaler, og vi etablerede et Sikkerhedsråd, som er det eneste råd, der har magt til at beslutte, at nu skal magten håndhæves.

Jeg tror ikke, det var tilfældigt, at Socialdemokratiets ordfører ikke omtalte det folkeretlige grundlag, men jeg vil godt efterspørge det. Hvad er det folkeretlige grundlag for, at Danmark deltager i et bombardement i Kosovo?

(Kort bemærkning).

Pernille Frahm (SF):

Jeg vil også gerne tilslutte mig ønsket om at afværge en humanitær katastrofe i Kosova, og jeg vil også spørge, hvordan fru Ingrid Rasmussen mener at en militær indsats kan afværge en humanitær katastrofe. Vi står med over 300.000 flygtninge. Hvordan vil en militær indsats kunne hjælpe dem?

Jeg vil gerne spørge fru Ingrid Rasmussen, om hun er klar over, at Danmark har taget seks af disse flygtninge. Seks af dem har kunnet få asyl i Danmark! Hvilke konsekvenser mener fru Ingrid Rasmussen det skal få for Danmarks visumpolitik på det område?

Grunden til, at vi kun har seks flygtninge i Danmark, er jo, at folk ikke kan komme ud af

området og komme hertil. Man kan ikke komme ud af Kosova som flygtning, medmindre man vil slå sig ned i Albanien eller i et af de andre umådeligt fattige naboerområder.

(Kort bemærkning).

Ingrid Rasmussen (S):

Til hr. Villy Søvnald vil jeg gerne sige, at det folkeretlige grundlag er jo ikke – som vi ellers sædvanligvis kender det – en FN-sikkerhedsrådsresolution, der klart og tydeligt påpeger, at det, verdenssamfundet er i gang med, står medlemmerne af Sikkerhedsrådet fuldt og helt bag.

Omvendt vil jeg gerne sige: Jeg synes ikke, vi kan blive ved med at leve med, at der kan nedlægges et veto på baggrund af, at der kan være andre interesser – og her tænker jeg naturligvis, ligesom hr. Villy Søvnald sandsynligvis gør, på Ruslands interne situation. Jeg mener, vi nu er vidende om og også tidligere har været vidner til, at situationen har udviklet sig sådan.

Jeg synes naturligvis – det påpegede jeg også i min ordførertale – at et sådant sikkerhedsrådsgrundlag vil være det bedste. Men det her er for mig at se en engangsforanstaltning, og det er en ulykkelig situation, vi skal tage vare på nu.

Med hensyn til, at der vil komme flygtninge vil jeg sige til fru Pernille Frahm, at det er man selvfølgelig også bekymret for i nabolandene. Men det er også sagt flere steder fra, at grænseområderne er minerede, så man kan ikke engang komme ud. Det er jo også uacceptabelt at se på. Og med hensyn til flygtningestrømmen er der nu 300.000 flygtninge inklusive internt fordrevne, så jeg synes, det er en situation, vi må tage vare på nu.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Jeg vil egentlig godt sige tak til den socialdemokratiske ordfører for erkendelsen af, at der ikke er det sædvanlige folkeretlige grundlag for denne aktion. Jeg forstår også, at det er det humanitære aspekt, der er det afgørende, og det har jeg også forståelse for.

Det eneste, det måske kniber lidt med, er, når den socialdemokratiske ordfører siger, at det er et enkeltstående tilfælde. Hvorfor er Kosova dog enkeltstående? Det er forfærdeligt, det, der er sket i Kosova: Der er flere hundrede tusinde flygtninge; men der er jo kun dræbt nogle få hundrede.

Hvorfor er Kosova enkeltstående? Hvad med Østtimor? Hvad med Rwanda i sin tid? Hvad med Algeriet, hvor over 100.000 er blevet dræbt siden 1992? Hvad med Kurdistan, hvor 25.000 er blevet dræbt, mere end 2.000 landsbyer ødelagt og mere end 2 millioner fordrevet? Hvad med Sri Lanka, hvor kampene er blusset op igen, hvor 60.000 er blevet dræbt og 1½ million fordrevet, heraf 1 million internt? Hvorfor er det et enkeltstående tilfælde med Kosova? Skal vi kun være humanister, når det er Kosova, eller skal vi være det generelt?

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Jeg vil også godt kvittere for fru Ingrid Rasmussens medgivelse af, at der ikke eksisterer noget folkeretligt grundlag i traditionel forstand i form af en FN-resolution, for det bør få Folketinget til at overveje ganske principielt, hvilken betydning det her har.

Det er jo ikke første gang, vi står i denne situation. Den er ikke et engangstilfælde, og den er ikke kun teoretisk. Vi stod i den for et halvt år siden, da det gjaldt Irak. Der ønskede et flertal også en intervention, som så ikke blev nødvendig, men også uden et FN-mandat. Vi befinder os i en situation, hvor vi hyppigere og hyppigere bruger Pax Americana i forhold til det kendte billede, der hedder Pax FN, og er det nu klogt? Er det nu klogt helt at opgive den principielle verdensorden, vi etablerede efter Anden Verdenskrig?

Også til fru Ingrid Rasmussen: Kan der skabes fred med et skærpet modsætningsforhold til Rusland? Er det så sikkert? Hvad er den mere analytiske argumentation for det? Det har jeg nemlig personlig svært ved at se. Og ud af det kommer så, at vi må forsøge og forsøge og forsøge at lægge pres på ting, der endnu ikke er lykkedes.

(Kort bemærkning).

Pernille Frahm (SF):

Jeg er godt klart over, at fru Ingrid Rasmussen naturligvis ikke kan nå at svare på alting på kun 1 minut; men jeg er glad for, at vi er enige om, at der er et problem med mere end 300.000 flygtninge, som har ganske vanskeligt ved at komme væk fra området.

Men der er stadig et rungende tomrum, når man siger, at denne indsats gøres af humanitære årsager: for at redde flygtningenes liv og for at sikre nødhjælpen. Jeg mangler en forklaring

på, hvordan man forestiller sig, at vi med bombefly kan redde menneskeliv. Hvad vil man gøre for at afværge den hævnaktion, som kosovoalbanerne selv venter vil komme fra Serbiens side som følge af en sådan NATO-aktion? Der er et rungende tomrum, når man taler om at sikre humanitære forhold.

(Kort bemærkning).

Ingrid Rasmussen (S):

Til hr. Søren Søndergaard: Ja, det er det humanitære aspekt, der er det bærende for Socialdemokratiet, når vi vil være med til at føre projektet igennem.

Når jeg har udtrykt mig sådan, at det er en vanskelig situation, at vi ikke har det samlede Sikkerhedsråds indstilling om, at det skal gøres, er det set ud fra, at netop denne situation i øvrigt ikke skal danne præcedens. Uanset hvad der ellers kan være af andre ulykkelige situationer og tilstande rundt omkring i verden mener jeg ikke, det skal forhindre, at vi tager den stilling, som vi gør nu.

Til hr. Villy Søvnald vil jeg gerne sige, at sådan som jeg oplever situationen set fra Milosevics side, spekulerer han simpelt hen i det, vi kan kalde en handlingslammelse, og det er uacceptabelt. Det vil jeg i hvert fald ikke være med til at acceptere i forbindelse med det, fru Pernille Frahm fremhæver, nemlig flygtningeområdet.

Jeg kan ikke forudse, hvad der kan ske med hensyn til hævnaktioner, og det er der formodentlig ingen af os der kan. Men jeg er overbevist om, at der vil kunne tages forholdsregler, så hævnaktioner – hvor de måtte komme, hvor man kan forudse at de vil komme – kan forhindres mest muligt. Men hvor og hvordan har jeg ikke fantasi til at forestille mig, for jeg er ikke en Milosevic med de tankegange, han har.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Jeg forstår stadig væk ikke, hvorfor det skal være et engangstilfælde med Kosova, hvor alvorlig den situation end er.

En af de ledende algeriske systemkritikere udtalte den 28. juli i Politiken, at han fandt, det var en skandale, at det internationale samfund ikke havde mere vilje til at hjælpe til i forhold til Algeriet, og han kaldte det »en uacceptabel diskriminering af algeriere, som om vi var undermennesker, frarøvet den vigtigste af alle menneskerettigheder, retten til fred«.

Er det ikke en lille smule uhyggeligt, at folk i Algeriet f.eks., i Sri Lanka, forskellige andre steder, dem har vi altså ikke til sinds at være humanistiske over for, men når det gælder Kosova, så ville vi meget gerne være humanistiske?

Eller er det måske sådan, at der i virkeligheden ligger en helt anden dagsorden bag, at det måske ikke så meget drejer sig om de her flygtninge, der bliver nævnt, for flygtninge er der jo mange andre steder, fordrevne er der mange andre steder, folk, der dør af sult, er der mange andre steder, men at der er en anden dagsorden? Er der ikke en risiko for, at vi i virkeligheden bliver spændt for en vogn, der har en anden dagsorden?

(Kort bemærkning).

Pernille Frahm (SF):

Når vi sender væbnet magt til et område, vil resultatet blive flygtninge, flere flygtninge, og jeg vil gerne spørge den socialdemokratiske ordfører direkte: Vil fru Ingrid Rasmussen arbejde for, at Danmark hæver visumpligten for det her område? Vil man dermed påtage sig sin del af ansvaret for det direkte resultat af bombardementer i Kosova?

(Kort bemærkning).

Peter Skaarup (DF):

Der skal ikke herske nogen som helst tvivl om, at vi har at gøre med en meget alvorlig situation i det område, vi taler om her i dag, Kosova, og i Dansk Folkeparti er vi dybt foruroligede over, hvilke konsekvenser det kan få, hvis man ikke får bragt konflikten til ophør.

Vi må så også til gengæld sige, at når vi hører Socialdemokratiets tale her i dag, savner vi svar på: Hvad er det så, løsningen er på den pågældende situation? For det fremgår helt tydeligt af dagbladet Aktuelt i dag, at det ikke bare er bombninger; det er ikke bare fire fly plus to i reserve, vi sender af sted. Alt tyder på – det siger forsvarsministeren i hvert fald – at det skal følges op med 500 danske soldater til Kosova, og vi ved jo alle sammen godt, at det område indbyder til, hvis man skal føre krigshandlinger på forskellig vis, og hvis danske soldater skal involveres, at man igennem længere tid vil få en konflikt, som er umulig at redde sig ud af.

Derfor er mit spørgsmål til fru Ingrid Rasmussen: Hvad mener Socialdemokratiet om afsendelse af 500 landtropper til området dernede fra dansk side?

Forsvarsministeren (Hans Hækkerup):

Jeg skal sige til hr. Peter Skaarup, at den måde, der er citeret på i Aktuelt, ikke er korrekt. Det, der er tale om, er tværtimod, at der i NATO foregår en planlægning med hensyn til, hvad man skal gøre i den situation, hvor der opnås en aftale, efter at Milosevic har bøjet sig og accepteret FN's krav, og i den situation må vi selvfølgelig overveje – og det er det, NATO nu foretager den første planlægning af – hvordan man i givet fald kunne sende en styrke derned.

Hvis det skulle blive tilfældet, er det også en naturlig tanke, at vi i Danmark overvejer, om vi skulle deltage i sådan en styrke, men det er der bestemt ikke truffet nogen beslutninger om, og der er heller ikke sat nogen tal på, heller ikke fra min side.

Indenrigsministeren (Thorkild Simonsen):

Når jeg tager ordet i denne sag, er det fru Pernille Frahms bemærkning om, hvad vi gør i Danmark.

Jeg vil gerne sige, at udviklingsministeren forhøjer bidraget ekstraordinært til flygtninge i disse områder, både i Kosova, i Albanien og andre nærliggende områder, og det er rigtigt, at tallet er meget stort.

På det sidste ministerrådsmøde for justits- og indenrigsministre gav Østrig sammen med Danmark, Sverige og Tyskland tilsagn om at yde betydelig større støtte humanitært til disse områder, endda omgående, fordi det drejer sig jo ikke så meget – det gør det måske også – om mad, men det drejer sig om tæpper; det drejer sig om telte og varme områder at være i.

Jeg mener i høj grad, vi bidrager til fra Danmarks side at gøre, hvad vi kan ved siden af det, der nu skal gøres. Og det sidste skal jeg ikke deltage i ideen om.

Med hensyn til visumpligt er det ikke nogen enkelt sag at ophæve den. Det vil så gælde for hele Serbien, og det indeholder nogle andre konsekvenser. Men jeg vil gerne sige, at på det humanitære område er vi parat til fra dansk side at yde mere, end vi har gjort hidtil, ud over det, vi yder til de almindelige organisationer.

(Kort bemærkning).

Ingrid Rasmussen (S):

Jeg vil koncentrere mig om svaret til hr. Søren Søndergaard, i og med at både forsvarsministeren og indenrigsministeren er kommet med svar til de to øvrige spillere.

Socialdemokratiets grundlag bygger på humanitet og på et menneskesyn, der har menneskers – hvor i verden de end lever – dagligdag, levevis, muligheder, udvikling og frihed meget højt på dagsordenen. Så jeg vil sige: Hele vores grundlag er det menneskesyn, hvorpå humanitet og frihedsgrader for mennesker bygger.

Nu er det i dag et spørgsmål om vores bidrag til en NATO-styrke, og det er i området på Balkan. Derfor mener jeg ikke, det er hensigtsmæssigt – det er til hr. Søren Søndergaard – at vi trækker alle de andre områder ind, men jeg er fuldstændig enig i, at det i sig selv kunne kræve en diskussion, en debat her i Folketinget. Men det er denne her situation, vi har til debat nu.

(Kort bemærkning).

Peter Skaarup (DF):

Det er da fuldstændig rigtigt, men på den anden side er det jo også en alvorlig situation, at Danmark aktiverer sig i krig, at vi fra den ene dag til den anden går ind i en krig langt borte fra det sted, hvor vi selv hører hjemme.

Derfor synes jeg også, det er rimeligt, at Folketinget må få at vide, hvad Socialdemokratiet mener. Hvis forsvarsministeren er helt forkert citeret, må han selvfølgelig sige det, men sådan som jeg forstod det, var han ikke citeret for, at styrkerne skulle af sted nu, men at de på et tidspunkt kunne komme af sted i forbindelse med denne her konflikt.

Og dér synes jeg, det er rimeligt, at landets største parti, Socialdemokratiet, svarer på, hvad man har tænkt sig at gøre i en sådan forbindelse. Vil man acceptere det, eller vil man ikke?

Så kunne jeg godt tænke mig – nu ved jeg ikke, om man kan spørge indenrigsministeren, men han var oppe og svare på noget tidligere her – men jeg vil i hvert fald godt spørge enten ham eller Socialdemokratiets ordfører, om Socialdemokratiet har nogen planer om at gå i gang med at sende transportable flygtningelandsbyer ned til det område, vi taler om her.

For hvis der er 300.000 flygtninge, så er det vigtigt for ethvert land at sørge for, at den konflikt bliver inddæmmed, så vi i hvert fald ikke til Danmark og til det øvrige område her i Vesten får en meget, meget stor flygtningestrøm.

Derfor kunne jeg godt tænke mig at høre, om Socialdemokratiet vil tage initiativ til at rejse spørgsmålet om afsendelse af transportable flygtningelandsbyer til Kosovo.

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Nu har vi sådan set for fleres vedkommende været igennem tre omgange, men da ministeren har været inde og svare, synes jeg, at vi lige skal give plads til, at i hvert fald de medlemmer, som ministeren har svaret, kommer til orde.

(Kort bemærkning).

Pernille Frahm (SF):

Men jeg synes selvfølgelig, det lyder utrolig opmuntrende, at man har afsat nogle ekstra midler til det humanitære arbejde i området. Det vil jeg gerne kvittere for og rose.

Men det, man så kan spekulere på, er: Hvordan vil man sikre sig, at det her når frem? F.eks. som situationen er nu, trækkes nødhjælpsarbejderne jo hjem fra området, og det vil sige, at hele den indsats får meget svært ved at slå igennem med det optræk, der er nu.

Og jeg vil stadig væk gerne understrege det problematiske i, at man overhovedet taler om at lave en militær indsats uden at sikre sig, at de mennesker, man driver på flugt, og som allerede er drevet på flugt, kan komme ud af området, kan komme til f.eks. et land som Danmark, som har både råd og plads til den slags.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Forleden var der et møde mellem en af lederne i senatet, det var den amerikanske Trent Lott, som havde et møde med Cohen og de andre, som skulle fortælle om, hvad denne her aktion gik ud på. Og da det møde var færdigt, udtalte Lott: Der er ingen plan om, hvordan det her skal gennemføres, sagde han om den mulige NATO-operation. Der mangler en plan for anden fase. Og jeg synes, at det, som forsvarsministeren sagde, fuldstændig bekræftede det, måske i modsætning til, hvad der står i Aktuelt: Der er ingen fase.

Derfor vil jeg da godt spørge den socialdemokratiske ordfører: På basis af hvilke erfaringer tror man, at man kan bombe sig igennem til en løsning? Er det på basis af erfaringerne fra Irak, at man tror, at man alene ved hjælp af luftvåben kan tvinge serberne til at indgå en løsning, hvis de ikke er interesserede i det? Eller er realiteten ikke, at hvis de bombardementer ikke hjælper, så er der ikke nogen plan for, hvad der skal ske i den anden fase?

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Så går vi tilbage til ordførerrækken, og det er hr. Svend Aage Jensby.

Svend Aage Jensby (V):

Situationen i Kosovo i dag er, at det serbiske politi og militærstyrker har drevet 300.000 albanere på flugt, heraf de 200.000 inden for de sidste 2 måneder, at mange tusinder nu opholder sig bl.a. i bjergene under kummerlige forhold og går en skrækelig tid i møde, at de serbiske styrker har nedbrændt og ødelagt ca. 10 pct. af de fordrevnes hjem, at der – som vi har set på tv over den ganske verden – er begået de mest uhyggelige overgreb og massakrer på civilbefolkningen, herunder kvinder og børn, og at der finder en systematisk etnisk udrensning sted.

Det er situationen, og ansvaret for denne tilstand er alene præsident Milosevics. Ganske som situationen var i Bosnien, har Milosevic siden marts i år tilsidesat talrige opfordringer fra det internationale samfund om at etablere en våbenhvile og finde en forhandlingsløsning på problemerne i Kosovo. Han har trukket en løsning i langdrag, udnyttet tiden til etnisk udrensning af en stor del af befolkningen i dets eget land og senest tilsidesat resolution 1199, en resolution, som jo også meget tankevækkende fastslår, at situationen i Kosovo i virkeligheden udgør en trussel mod freden og sikkerheden i regionen.

Venstre ser det sådan, at hvis det internationale samfund på den baggrund, jeg her har nævnt, nu undlader at gribe ind med det eneste middel, Milosevic forstår, nemlig militær magt eller en troværdig trussel herom, vil det for det første være at svigte FN's mest fundamentale principper og menneskerettigheder, og at vi bliver vidner til, som Røde Kors' danske chef, Jørgen Poulsen, synes jeg ganske rigtigt og med rette sagde i tv: en dyb tragedie for mange tusinder, der om kort tid vil dø af sult og kulde, fordi nødhjælpen ikke kan komme frem – et decideret folkemord. Man risikerer, at situationen i hele regionen mellem de to NATO-lande dér udvikler sig i en uhyggelig farlig retning, og desuden at FN, EU, OSCE og NATO bliver klædt af som magtesløse og afslører manglende troværdighed bag det, disse organisationer står for.

Derfor, og fordi Venstre ser, at vi har et moralsk ansvar herfor, skal der gribes ind. Venstre støtter regeringens beslutningsforslag. Det gør vi, fordi vi lægger til grund: At en eventuel

NATO-aktion kan ske med udgangspunkt i resolution 1199 – jeg siger med udgangspunkt – der opstiller en række krav, og de er ikke opfyldt; at vi ikke har grund til at betvivle regeringens vurdering af, at en aktion, som man lægger op til, er i overensstemmelse med international lov og orden; og at vi helt deler de synspunkter og den helhedsvurdering, der er anført, synes jeg, bemærket i beslutningsforslaget, på side 3 i bemærkningerne under pkt. 4, om det velbegrundede i en NATO-aktion.

Endelig lægger vi vægt på, at det internationale samfund, helt bortset fra Rusland og Kina, står bag. Det er ikke en ensidig magtdemonstration eller magtanvendelse fra et enkelt land.

Formålet med NATO-indsatsen er, synes jeg, som nogle af de tidligere korte indlæg har manglet, jo først og fremmest at fremme en politisk aftale og at bringe nødhjælpen frem – det er jo det, der er målet – og stoppe kamphandlingerne, så humanitære organisationer kan operere og sikre, at de fordrevne kan vende hjem.

Nu har dansk forsvar siden 1990 ydet en fortræffelig indsats i international sammenhæng, ydet virkelige bidrag og skabt respekt om Danmark. Det begyndte med søværnet med Olfert Fischer i Golfen. Siden har hæren båret sin enorme byrde, og nu er det så flyvevåbnet, man kalder på.

Vi er sikre på, at vores fortræffelige piloter og deres støttepersonel kan løse opgaven. Den er farlig, det erkender vi, og derfor vil jeg til slut sige til forsvarsministeren: Venstre står bag alle de skridt, man måtte mene nødvendige for at sikre de udsendte.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Nu ser jeg også frem til Venstres aktive indsats, når det ikke lige er Kosovo, det drejer sig om, men også andre steder.

Men siden Venstre førte valgkamp under sloganet: »Venstre ved man, hvor man har«, har jeg været meget interesseret i at få afklaret, om det virkelig er rigtigt. Derfor vil jeg godt læse et par sætninger op for hr. Jensby og så høre, hvordan hr. Jensby forholder sig til dem. De lyder sådan her:

»Vi kræver et FN-mandat, men vi støtter også dansk deltagelse i militæraktion, hvis der kommer en anmodning fra FN. Hvis jeg skulle følge mit hjerte, var jeg parat til en hurtig, hård og kontant afklapsning af Milosevic. Det er det,

han trænger til. Men mit hoved siger mig, at det kan have nogle uhyggelige konsekvenser, hvis man åbner op for, at lande tager sagen i deres egne hænder og bryder international lov ved bare at gå ind. Så er det jo en ren krigshandling.«

Det siger hr. Anders Fogh Rasmussen til Ritzaus Bureau den 30. september – for en uge siden. Og så er det, jeg bare vil spørge hr. Jensby, om det er hr. Anders Fogh Rasmussens synspunkter eller det er hr. Jensbys synspunkter, som repræsenterer partiet Venstre.

(Kort bemærkning).

Svend Aage Jensby (V):

Der er ingen disharmoni mellem det, som hr. Søndergaard citerede, og det, som jeg har sagt. Jeg fremhævede netop udtrykkeligt, at det var en helhedsvurdering. Jeg opregnede en række momenter, der samlet gør, at vi ganske som regering finder, at det er påkrævet og i overensstemmelse med international lov og orden, at vi griber ind, så jeg kan ikke føje noget nyt til det her. Jeg tror ikke, vi behøver at have en lang debat om det. Det er en samlet vurdering, der ligger bag vores afgørelse.

Og så vil jeg sige til hr. Søndergaard og også til den socialdemokratiske ordfører: Så sig dog, i stedet for hele tiden at stå og beskæftige sig med mandatproblematikken det ene øjeblik efter det andet, hvad man vil gøre for at hjælpe de tusinder af mennesker dernede, der er ved at dø på grund af en diktator, som kun har respekt for én ting: militær magt eller en troværdig trussel om det. Det er dog mere relevant.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Det er jeg fuldstændig enig i. Det er mere relevant, så det kommer i ordførertalen. Men den måde, som jeg forstår hr. Jensby på, og det er jeg så tilfreds med, er, at Venstre kræver – det er det, der står her – kræver et FN-mandat. Jeg ser så frem til, at Venstre fastholder det synspunkt.

(Kort bemærkning).

Pernille Frahm (SF):

Nu ved jeg godt, at man normalt ikke beskylder SF for den slags, men vi er faktisk et parti, der går ind for lov og orden, og det troede jeg egentlig også hr. Jensbys parti var.

Derfor spørger jeg: Hvad er det for et lovgrundlag, man laver denne aktion på? Hvor er

det grundlag henne, der gør, at vi er berettigede til at styrte ned med fly og bombe i området? Hvor er det grundlag henne?

(Kort bemærkning).

Svend Aage Jensby (V):

For sidste gang til fru Pernille Frahm: Jeg kan ikke føje yderligere til det, jeg har sagt. Det er en samlet vurdering af situationen.

Første næstformand (Birte Weiss):

Så går vi tilbage til ordførerrækken, og det er hr. Helge Adam Møller.

Helge Adam Møller (KF):

Det har været forstemmende at høre SF, Enhedslisten og Dansk Folkeparti vende sig mod effektivt at stoppe en skruppelløs diktator som Milosevic, en diktator, hvis hænder er plettede af blod fra titusinder og atter titusinder af uskyldige mennesker, som han er hovedansvarlig for er blevet myrdet.

Den konservative folketingsgruppe siger ja til dette forslag, og vi siger ja af i hvert fald tre grunde.

For det første er der behov for et klart, troværdigt og militært stærkt signal om, at NATO er rede til en militær indsats, og rede her og nu.

For det andet er der behov for at stoppe et begyndende folkemord.

For det tredje er der behov for at demonstrere over for diktatorer som Milosevic, at vi og en række andre lande ikke stiltiende vil være vidne til, at han måned efter måned optræder lige så brutalt og lige så menneskefjendsk som før ham en Saddam Hussein, en Idi Amin, en Pol Pot og tilsvarende masse mordere har gjort.

Nu handler vi så, USA, Europa og Danmark, men igen må det konstateres, at vi handler for langsomt. Hvor kunne mange menneskeliv have været sparet og reddet, og hvor kunne mange tragedier have været undgået, hvis Milosevic havde fået sat stolen for døren i form af 400 kampklare NATO-fly med politisk vilje til, at de skulle bruges, og hvis den beslutning var truffet for et halvt år siden.

Efter konservativ opfattelse er det nødvendigt at handle militært nu af i hvert fald to årsager.

For det første på grund af den øjeblikkelige situation for befolkningen i Kosovo. Der er mere end 200.000 mennesker, som er drevet på flugt, der er ca. 50.000 mennesker, som lever

oppe i bjergene – mænd, kvinder og børn helt ned til spædbørn – under åben himmel.

Humanitær hjælp har meget dårlige muligheder for at komme frem, og flere steder, ja, mange steder er der slet ingen muligheder. Vi ønsker altså at få stoppet de nedslagninger og de myrderier, som finder sted også i disse dage, måske i dette øjeblik.

For det andet for at fortælle Milosevic og andre diktatorer af hans kaliber, at frie mennesker, at frie lande ikke vil og ikke kan tolerere, at løfter brydes, at FN-resolutioner negligeres, at mennesker myrdes, og at landsbyer brændes ned til jorden, alt sammen planlagt og gennemført bevidst, koldsindigt og menneskefjendsk. For det er der jo tale om; det er bevidste handlinger.

Griber vi ikke ind nu, er det et klart signal til Milosevic og til andre om, at vi i Vesten kan fordømme, vi kan skrive resolutioner, og vi kan stå frem på tv-skærme og i parlamenter og på disse måder tage afstand fra rædslerne i Kosovo og andre steder, men mod og vilje til at sætte den fornødne og nødvendige magt bag ordene har vi ikke. Den situation har vi oplevet for mange gange. Det ønsker Det Konservative Folkeparti ikke skal ske igen.

Så lige til slut et par ord om de 120 mand, som nu skal sendes af sted til Balkan. Når vi om få dage sender F 16-fly, piloter, teknikere og øvrigt personale af sted til Balkan, skal de vide, at de har støtte og opbakning fra et stort flertal i Folketinget og i befolkningen. Den opgave, som de skal ud at løse, er bestemt ikke ufarlig, tværtimod, men de gør det i en god og en rigtig sags tjeneste. De gør det med det formål at hindre, at endnu flere børn og voksne i Kosovo skal miste livet.

Den opgave, som de på Danmarks vegne skal løse, kan kun løses af meget få i det danske samfund. Den kan nemlig kun løses i samarbejde med udenlandske enheder af militært personale, som er højtuddannet, som er veltrænet, som er erfarent, og som har tiptop moderne fly og udstyr. Jeg håber, at alle også vil have det for øje, når vi om få måneder skal diskutere dansk forsvars fremtid.

Vi tilsiger dette forslag fuld og ubetinget støtte og er klar til at bære det igennem Folketinget så hurtigt som overhovedet muligt.

(Kort bemærkning).

Peter Skaarup (DF):

Der skal ikke herske nogen som helst tvivl om, at Dansk Folkeparti også mener, at situationen i Kosovo er fuldstændig uacceptabel, og at Vesten og alle gode kræfter skal gå ind og hjælpe humanitært og give nødhjælp til de ofre, der har været tale om.

Men vil hr. Helge Adam Møller og De Konservative ikke erkende, at den situation, som vi har nu, er sådan, fordi man har haft en langvarig konflikt mellem parter, hvor ingen af dem er Guds bedste børn, hvor begge parter angriber hinanden, hvor begge parter laver massakrer, og hvor begge parter laver terror over for hindandens borgere?

Derfor er vi i Dansk Folkeparti meget skarpt utilfredse med, at denne aktion kun rammer den ene part. Den rammer nemlig kun serberne, som i øjeblikket står som dem, der vinder, men den rammer ikke de kosovoalbannere, som har lavet nøjagtig de samme massakrer, nøjagtig de samme terrorarrangementer, og som jo styres af UCK, den terrorbevægelse, som har været lige så gal på den, som serberne har været.

Derfor kunne jeg godt tænke mig at spørge hr. Helge Adam Møller, om han ikke kan se, at det er et skråplan, vi kommer ud på, hvis vi, fordi vi ser nogle tv-billeder, i hver eneste konflikt går ind og bomber den ene part i en borgerkrig. Det kan vi ikke acceptere i vores parti.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Hr. Helge Adam Møller finder det beskæmmende, at SF og Enhedslisten og andre ikke vil gribe militært ind og ikke vil gøre noget præcis på det tidspunkt, hvor hr. Helge Adam Møller mener, at der skal gøres noget.

Dermed bliver man jo fanget i den logik og i det synspunkt, at det eneste, der kan gøres, er det, som hr. Helge Adam Møller står for. Hr. Helge Adam Møller kan dog godt se, at der måske skulle være grebet ind noget tidligere. Derfor siger han, at der skulle være grebet ind for et halvt år siden. Jamen startede konflikten i Kosovo for et halvt år siden?

Vi havde en diskussion her i Folketinget om Daytonaftalen, hvor Enhedslisten tillod sig at sige, det var et kæmpeproblem, at Kosovo ikke var en del af Daytonaftalen. Hvad var Det Konservative Folkepartis reaktion på det? Hvad var regeringens reaktion på det?

Grundlaget for de ting, der sker nu, er ikke lagt for en måned siden eller for et halvt år siden. Det er lagt for 10 år siden, og der er meget, der skulle have været gjort i de 10 år, som ikke er blevet gjort. Derfor, vil jeg sige til hr. Helge Adam Møller, synes jeg, vi er fælles om at skulle gøre status over, hvorfor det er gået så galt, som det er gået.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnal (SF):

Hr. Helge Adam Møller holdt, synes jeg, en meget stærkt følelsesbetonet tale om forholdene i Kosovo. Det kan jeg godt forstå. Vi bliver jo alle sammen dybt påvirket af at se billederne af mennesker, der lider.

Jeg tror alligevel, at man også på trods af den vrede skal give sig tid til lidt analyse. Jeg skal vende tilbage til det i min ordførertale, men man må prøve også at lade analysen få plads ved siden af vreden.

Jeg synes så, at afslutningen på talen var lidt underlig i forhold til det i øvrigt stærkt følelsesmæssige afsnit, nemlig ønsket om, at nu skulle denne situation bruges til at sikre, når vi fremover skal forhandle forsvarsforlig, at militæret fik, så hatten passer, om man så må sige. Det var budskabet til sidst: at denne konflikt skulle bruges til at sikre nogle forsvarsbudgetter, der lever op til, hvad De Konservative har ønske om.

Er det ikke en lille smule at misbruge diskussionen om Kosovo at bruge den til et dansk indenrigspolitisk formål, der hedder at fremme det konservative hensyn til til enhver tid at få forsvarsbudgetterne så rummelige som overhovedet muligt? Er det ikke at misbruge en situation som den dybt tragiske i Kosovo?

(Kort bemærkning).

Helge Adam Møller (KF):

Nej, det er det selvfølgelig ikke. Det er min fornemmelse, at der i dette Folketing er et rimelig stort flertal, der ønsker, at Danmark i fremtiden også kan yde en indsats uden for Danmarks grænser, hvis situationer opstår, hvor vi kan være med til at forhindre lokale konflikter i at udvikle sig til at blive til borgerkrige og eventuelt sprede sig.

Forudsætningen for, at vi kan det, er selvfølgelig, at vi har styrker af alle tre værn, som har en hård, effektiv og realistisk træning, som har det materiel, der er nødvendigt, og som vi derfor kan sende ud med maksimal sikkerhed for,

at de også vender tilbage til Danmark i levende live. Det er vores afgørende vigtige mål i et kommende forsvarsforlig, og det var det, som jeg prøvede på at sige på den måde.

Til hr. Peter Skaarup, som spørger, om NATO ikke først og fremmest rammer den ene part. Det kan man måske godt sige, men vi rammer så den part, der efter vores opfattelse har mindst halvfems procent af ansvaret for, hvad der er sket, nemlig Milosevic og det, han står for. Havde han ikke eksisteret, havde vi jo heller ikke haft den situation, der har været i Bosnien i de sidste fem eller seks år.

Og så til hr. Søndergaard, som spørger, om vi bare skal gribe ind, når hr. Helge Adam Møller mener, vi skal gøre det. Det er jo altså ikke bare, når jeg mener det. I øjeblikket er der tilsyneladende et stort flertal af NATO-lande, der mener, at nu skal der gribes ind.

Det kan godt ske, at der skulle have været grebet ind på en eller anden måde for 10 år siden, det vil jeg ikke modsige hr. Søndergaard i, men jeg ved i hvert fald, at Det Konservative Folkeparti i de sidste fem eller seks år har kæmpet for og har sagt, at vi skulle gribe ind hurtigere og tidligere, og at hvis vi udstedte nogle trusler, skulle det ikke være tomme trusler, så skulle der stå magt bagved.

Jeg udtalte selv en af de første dage efter, at jeg var blevet gruppeformand, på den konservative gruppes vegne – det var i marts måned – at det eneste, Milosevic har respekt for, desværre er en kanon, der er større end hans egen. Og jeg er overbevist om, at hvis man dengang havde gjort, hvad vi forhåbentlig gør nu, så havde mange tusinde mennesker ikke siddet oppe i bjergene i Kosovo.

Vi må have lært af, hvordan Hitler og Saddam Hussein og andre har behandlet denne verden, at de desværre kun har respekt for militær magt, og når det er sådan, må vi også være villige til at bruge den.

(Kort bemærkning).

Peter Skaarup (DF):

Jeg kunne godt tænke mig at spørge hr. Helge Adam Møller, som taler meget varmt for det her militæringagement fra dansk side, om det ikke er korrekt, at hvis det skal have nogen mening, skal det følges op med, at vi har mulighed for at sende landtropper derned, som på et tidspunkt kan arbejde for at bevare en eventuel fred i området. Og så kunne jeg godt tænke mig at høre hr. Helge Adam Møllers mening om de

udtalelser, der er kommet fra forsvarsministeren, og som måske ikke er rigtige, for måske er forsvarsministeren fejl citeret, men han siger bl.a., at landstyrker er en af de muligheder, som NATO arbejder med i øjeblikket, og at hvis indsatsen bliver aktuel, kan vi bidrage med ca. 500 mand til en sådan styrke.

Mener hr. Helge Adam Møller ikke, at det er korrekt, at hvis det skal have nogen mening at bombe, skal der også være landtropper, som efterfølgende kan gå ind og deltage i landkampe. Det er i hvert fald sådan, jeg hører hr. Helge Adam Møller sige, og jeg kunne godt tænke mig at høre, om det er korrekt forstået.

Endelig vil jeg spørge, om det ikke også er korrekt, når De Konservative siger, at Milosevic er det store problem, at hvis det var ham, der var det store problem, så kunne man fjerne ham, men så ville der bare være en anden, for Milosevic arbejder jo på vegne af befolkningen. Der er jo ikke særlig stor modstand mod Milosevic i befolkningen, og derfor kan vi altså ikke forvente, at det er nok at fjerne ham.

(Kort bemærkning).

Helge Adam Møller (KF):

Jeg tror, det er et postulat, at Milosevic handler på flertallet af den serbiske befolknings vegne; det er jeg ikke overbevist om er tilfældet. Men det er rigtigt, at det kan godt blive en mulighed, at et eventuelt luftbombardement eller en luftkampagne skal følges op af landtropper; det vil vi da ikke afvise. Men det eventuelle forslag, der kan komme, vil vi tage stilling til, når situationen nødvendiggør det.

Men jeg vil godt understrege, at formålet med at vedtage dette forslag jo ikke først og fremmest er at bombe i morgen, men at sende flyene derned og at sikre sig, at de er i luften og har den nødvendige bemanning og ammunition, og at der er en politisk vilje til at sætte dem ind, hvis der bliver sat en frist på 12 eller 24 timer og den frist ikke bliver overholdt.

Hvis Milosevic ikke nøjagtig følger de ting, der står i resolution 1199, inden for de 12 eller 16 timer, han har fået, så skal den militære aktion udløses, og så skal der være troværdighed. Og når man stiller et sådant ultimatum og vedkommende ved, at det stensikkert vil blive udført, er der efter min mening stor mulighed for, at han gør det, man forgæves har tryglet ham om i et halvt år.

(Kort bemærkning).

Pernille Frahm (SF):

Jeg skal ikke udtale mig om, hvorvidt Milosevic har hele den serbiske befolknings opbakning eller ej; jeg skal kun anbefale hr. Helge Adam Møller at læse Karsten Fledelius' artikel om de serbiske politiske forhold i Information i dag, for af den fremgår det, at Milosevic såmænd ikke er det værste, vi har, at der er serbiske ledere, der er betydelig værre, og som står parat til at tage over, i det øjeblik Milosevic er nødt til at træde tilbage.

Det synes jeg også skal med i overvejelserne. Det er nemlig så nemt at gøre en enkelt person til det store, onde dyr i åbenbaringen, som er årsag til alt, men sådan er det altså ikke. Der er ganske store interne problemer i serbisk politik, som vi måske i virkeligheden er med til at forværre med denne aktion.

Første næstformand (Birte Weiss):

Hr. Villy Søvnald som ordfører.

Villy Søvnald (SF):

Der er slet ingen tvivl om, at vi alle både må og skal fordømme den form for krigsførelse imod en befolkning, som vi i de sidste måneder har set i Kosovo, hvor en hel befolkning tages som gidsler, hvor hundredtusinder drives på flugt, hvor huse brændes af, hvor etnisk udrensning finder sted i stort omfang, og hvor uskyldige myrdes, således som fundet af de seneste massegrave fortæller deres grufulde beretning om. Jeg tror egentlig, at alle i Folketinget kan mødes i en fælles fordømmelse af en sådan foragt for menneskeliv.

Der er heller ingen tvivl om, at Serbien spiller den altdominerende hovedrolle i terroren, men i Kofi Annans rapport af 3. oktober til FN's Sikkerhedsråd skriver Kofi Annan:

»Det står klart uden for enhver rimelig tvivl, at det store flertal af disse handlinger er begået af sikkerhedsstyrker i Kosovo under FRY-autoritet, men kosovoalbanske paramilitære enheder har også været engageret i militære aktioner, og der er god grund til at tro, at de også har begået grusomheder.«

Sådan ser Kofi Annan på situationen.

Hvorfor er det så interessant? Det er det jo, fordi vi i dag diskuterer, om Danmark sammen med en række andre vestlige lande skal sende kampfly for at straffe serberne – med fire erklærede mål, sådan som man kan læse det i beslutningsforslaget.

Det ene mål er at stoppe kamphandlingerne i Kosovo, det andet er at forhindre en humanitær katastrofe, det tredje er at opnå en aftale om op-hør af vold, og det fjerde er at starte seriøse for-handlinger om en politisk aftale mellem kon-flikstens parter, jf. bemærkningerne til beslut-ningsforslaget på side 4, spalte 1.

De afgørende spørgsmål i forhold til de er-klærede mål er derfor følgende:

Er det nu så sikkert, at bombardementet af Kosovo og Serbien vil stoppe kamphandlinger-ne? Hvad nu, hvis det stik modsatte sker?

Og sammenligningen med Bosnien holder ikke. I Bosnien var der en situation med en for-handlet aftale med de tre parter, før man gik ind – Daytonaftalen som bekendt.

Hvad nu, hvis man tager fejl? Hvad nu, hvis konflikten eskaleres på baggrund af det her? Hvad nu, hvis civilbefolkningen i endnu højere grad bliver taget som gidsler? Hvad nu, hvis endnu flere drives på flugt, hvis svaret er end-nu flere flygtninge, og hvis konflikten udvides til større dele af Balkan? Hvad nu, hvis der ska-bes en endnu større humanitær katastrofe?

De spørgsmål er man nødt til at overveje, og hvis man læser Karsten Fledelius' artikel i In-formation i dag, kan man se, at han skriver om situationen i Serbien – jeg vender tilbage til ham, fordi han har nogle analyser, som jeg sy-nes, at de, der vil stemme for forslaget, bør overveje:

»Der er formentlig ikke nogen tvivl om, at Seselj« – han er viceministerpræsident og leder af Det Serbiske Radikale parti – »faktisk er ganske interesseret i krydsermissiler og bomber fra udlandet. For den militære virkning af dem vil være ringe.

Til gengæld vil deres psykologiske virkning, som vil blive yderligere forstørret gennem de stærkt regeringskontrollerede serbiske masse-medier, være en stor gevinst for ham. De vil leg-itimere den stramning af forholdene i Serbien, han så brændende ønsker sig.«

Og kigger vi på den anden part, er der ingen tvivl om, at det her vil være en fordel for UCK.

Det er man da nødt til at overveje i stedet for bare at holde nogle meget forsvarsvenlige taler. Og det er vigtigt at stille de her spørgsmål og besvare dem, inden bomberne slipper løs, for ikke at bevæge sig fra en situation, der er gru-som, til en situation, der er helt ude af kontrol, og hvor man risikerer, at et brændende bål bry-der ud i en altfortærende brand.

Netop fordi situationen er så sammensat og så farlig, er det så afgørende at fastholde, at det er FN, der spiller den helt afgørende rolle. Det vil jo være at spille hasard at sige ja til bomber uden et klart mandat fra FN's Sikkerhedsråd.

Og det drejer sig ikke om den finere jura, så-dan som udenrigsministeren har sagt her; det drejer sig om, hvorvidt vi stadig vil have et FN-system, der varetager konflikterne i verden, og det drejer sig også om den russiske position, det drejer sig om, hvorvidt man tror, at man kan opnå en varig europæisk fred, hvis Rusland i stigende grad oplever at blive isoleret.

Så jeg er glad for, at vi under de korte be-mærkninger har fået konstateret, at ingen af ordførerne har kunnet levere folkeretlige argu-menter for det her arrangement.

Hvad betyder alt det her så?

Det betyder ikke, at vi bare passivt skal se til, mens grusomhederne pågår. Det betyder, at alle diplomatiske veje skal betrædes. Det betyder, at vi skal sende observatører. Det betyder, at vi skal være klar med civil hjælp.

Kofi Annan siger det i øvrigt meget tydeligt på side 8 i den tidligere omtalte rapport, idet han siger, at det er bydende nødvendigt, at den internationale tilstedeværelse styrkes og gøres mere effektiv, og han nævner diplomatiske ob-servationer, og han nævner tilstedeværelsen af human rights observers og en bedre koordine-ring af den internationale indsats.

Det her er derfor ikke valget mellem at læne sig tilbage og sige, at der ikke er noget at gøre, og at tage fat. Det her er et valg mellem at gå en vej, der sandsynligvis ikke forstærker den hu-manitære katastrofe, men reelt giver mulighed for at hjælpe flygtningene dér, og at vælge at gå en vej, der er højst risikabel, idet vi risikerer at komme fra asken i ilden.

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Jeg har stor respekt for, at hr. Villy Søvndal rej-ser alle disse spørgsmål, for de er centrale.

Naturligvis er der ingen i dette Folketing, der sender danske soldater og danske fly af sted med glæde; vi gør det efter nøje overvejelser, og derfor er de spørgsmål, som hr. Villy Søvndal rejser, relevante. Men der er jo en kendsgerning, som hr. Villy Søvndal springer let og elegant over, nemlig at hvis vi ikke gør noget, hvis vi ikke bruger den militære trussel, så ved vi, hvad der sker; så fortsætter nemlig det, der er i dag, og som er rædsomt.

Jeg er enig med hr. Villy Søvndal i, at der er en masse hvis'er i det her, og det skal jeg vende tilbage til i min ordførertale, men i situationen i dag er der jo ikke noget hvis. Og jeg synes, det er lidt underligt, at SF siger, at det, der blandt andet skal til, er diplomatiske aktiviteter, når det, udenrigsministeren har sagt, er, at det netop er, når de diplomatiske aktiviteter ikke længere virker, og at beviset for, at de ikke virker, er til stede, man er nødt til at bruge en militær trussel for at kunne gøre noget, for så kan det jo ikke hjælpe noget, at man som svar på dét kommer og siger, at der skal endnu mere diplomati til.

Der må vel være en grænse et eller andet sted, hvor vi som verdenssamfund må sige: Hertil og ikke længere!

(Kort bemærkning).

Villy Søvndal (SF):

Jeg synes, hr. Peter Duetoft får det stillet for forenklet op: som om der kun er to valg – enten det planlagte militære indgreb eller også ikke at gøre noget.

Hvis man læser Kofi Annans rapport til FN's Sikkerhedsråd, kan man se, at han peger på, at der er handlemuligheder, som ikke er militære. Det er dét, hele Kofi Annans anbefaling går ud på. Men han udelukker ikke militære midler, og det gjorde jeg heller ikke i mit indlæg.

Jeg vil ikke udelukke, at også SF vil stemme for et militært angreb på Serbien, ligesom vi tidligere har været med til at stemme for militære indgreb – vi gjorde det sidst i Bosnien med hensyn til SFOR-styrken – men vil bare sige, at netop med den kompleksitet i baghovedet, som jeg også forstår at hr. Peter Duetoft anerkender, lige præcis i den situation er det jo helt afgørende, at det er verdenssamfundet, der regulerer det. Og derfor er det et helt uforventeligt krav fra SF, at der er et sikkert FN-mandat, og det vil sige, at den måde, man regulerer internationale konflikter på, respekteres i denne her sag. Ellers spiller vi for alvor hasard ikke alene med Kosovos, men med hele områdets fremtid.

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Det er jo lidt ælle bælle, det her, for det, vi tager stilling til i dag, er, om den militære trussel skal ligge bag de fortsatte diplomatiske aktiviteter. Vi giver i dag mulighed for, at man kan handle, men det betyder da ikke, at man skal sige: Nu gider vi ikke mere. Hvis der er nogen som helst

bevægelse diplomatisk, skal man selvfølgelig gøre brug af den mulighed.

Det, der ikke er tid til, er ikke at sørge for, at Milosevic & Co. ved, at alternativet til at gå seriøst ind i de diplomatiske forhandlinger er, at der kan komme et militært angreb. Og dér synes jeg, det centrale er at sige, at man altså giver verdenssamfundet endnu et middel i forhandlingerne og endnu en mulighed til allersidst. Det kan ikke hjælpe noget, at man først skal tilbage til Folketinget, når det er ved at brænde på, og sige: Uha, hvad er det nu, der foregår?, og at vi så skal til at gøre det ene eller det andet eller det syvende.

Jeg kvitterer meget for hr. Søvndals melding om, at også SF kan komme i den situation at stemme for et militært angreb, for det synes jeg er en fin melding i den forstand, at den i alt fald viser en vis realisme med hensyn til, at det kan være, at det er dér, det ender. Vi andre tager så bare beslutningen i dag ved at sige, at regeringen skal have handlemuligheden allerede nu, hvis det er nødvendigt, mens SF åbenbart vil krybe lidt i læ.

Villy Søvndal (SF):

Det var ikke et forsøg på at krybe i læ.

Jeg ved, at hr. Peter Duetoft er historiker, og jeg vil godt stille et samvittighedsspørgsmål: Hvordan har hr. Peter Duetoft det med, at vi nu to gange inden for et halvt år henholdsvis i Irakkrisen og nu i Kosovokrisen har forholdt os til situationer, hvor vi siger: Den verdensorden, vi etablerede efter Anden Verdenskrig, sætter vi nu i to situationer ud af kraft på den måde, at vi bøjer international ret, i det her tilfælde ved, at vi ser væk fra det, som er Sikkerhedsrådets opgave i FN, nemlig at tage stilling til, om man skal anvende militær magt? Det undlader man, fordi man ved, det er en besværlig vej at betænde. Hvordan har hr. Peter Duetoft det med det som historiker?

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Jeg skal vende tilbage til det i min ordførertale, men jeg vil da godt sige, at jeg har det meget godt med at være konsekvent, nemlig at have en konsekvent holdning til, at Danmark har et medansvar for, hvad der foregår i verden, og at Danmark også skal være med, når verdenssamfundet reagerer. Det var vi i Irak, og det er vi her.

Så vil jeg godt sige, og det kan godt være, at alle andre ryster på hovedet, men det er min opfattelse, at resolution 1199 er mandat nok.

Peter Skaarup (DF):

Dansk Folkeparti mener vi, at den her konflikt er meget alvorlig. Vi mener, at FN har gjort en stor indsats, men ikke stor nok, og det viser behovet for, at FN ændres, sådan at det bliver moderniseret til den tid, vi lever i nu.

Vi ved, at Dansk Udenrigspolitisk Institut arbejder med udredningen af det her, og at der kommer nogle resultater inden for en overskuelig tid, men det, der i hvert fald står fast på nuværende tidspunkt, er, at FN og verdenssamfundet ikke har formået at kunne løse den her konflikt.

Vi kan så vælge at gøre det, som der åbenbart ser ud til at være et flertal for her i dag, nemlig at løse situationen med våbenmagt og tro, at det hjælper noget, men vores indvending i Dansk Folkeparti er altså, at vi her taler om en borgerkrig, hvor det er stridende parter inden for et lands territorium, der ikke kan komme overens og begår den ene ulykkelige handling efter den anden.

Der må vi så bare sige, at når der er tale om to stridende parter, og når der er tale om, at begge parter anvender de mest frygtelige våben, de mest frygtelige metoder over for hinanden, er det et problem, at Danmark er med, som der lægges op til i det beslutningsforslag vi skal behandle her, til at starte en yderligere eskalering af situationen, og en krig, der omfatter ikke bare de stridende parter dernede, men også stridende parter rundt omkring i verden, for det er jo klart, som også hr. Helge Adam Møller erkendte her på talerstolen, at man ikke kan løse denne her situation bare ved hjælp af nogle bombninger.

Hvis man skal have en chance for at overbevise de stridende parter om, at de skal nå en løsning af konflikten, er det nødvendigt at anvende landtropper og måske føre en langvarig krig dernede.

Forværres situationen i det øjeblik, bombningerne hører op, er der så fred, eller er der nærmere ufred? Har man ikke nærmere nogle parter, som er meget opsatte på igen at slå hinanden ihjel eller måske endda slå de angribende styrker fra NATO, USA eller måske Danmark ihjel? Og hvad sker der, hvis der bliver skudt en dansk pilot ned, et dansk fly ned? Der bliver måske taget en krigsfange eller mange krigsfan-

ger måske i forbindelse med en landtropaktion, og hvor er vi så henne? Er medieerne og folkestemningen her i landet så stadig væk for, at vi skal være den angribende part i denne her krig?

Det tror jeg langt fra, og jeg tror, at man får bekræftet det indtryk, som har været kendetegnende for hele situationen på Balkan, at det desværre er en konflikt, som Vesten ikke kan løse ved hjælp af militær magt, men kun ved hjælp af forhandlinger, ved hjælp til den civilbefolkning, det går ud over i de situationer, hvor der har været kamphandlinger, således som der er i øjeblikket.

I Dansk Folkeparti har vi konkret foreslået her i Folketinget, at regeringen sendte mobile flygtningelejre derned, så man kunne hjælpe den civilbefolkning, som i øjeblikket har det svært og har brug for tag over hovedet.

Vi foreslår, at man fra regeringens side øger omfanget af de feltlazaretter og det hospitalsudstyr, man sender derned for at hjælpe den civilbefolkning, som det her går ud over.

Vi mener også, at man fra dansk side og fra omverdenens side skal iværksætte sanktioner over for Milosevic, over for serberne, hvis det er dem, der i den konkrete situation er de aggressive, og det er det jo i øjeblikket.

Vi mener imidlertid, at når der er tale om grupper, der strides så hårdt med hinanden og er så opsatte på at slå hinanden ihjel – og det er jo dybest set et spørgsmål om religion, kristne mod muslimer – så har vi altså svært ved at løse konflikterne, og der er altså ikke nogen af grupperne dernede, der er bedre end den anden; det er desværre lige galt fra begge grupper side.

I øjeblikket står serberne så til at vinde og være den sejrende part, men det ændrer ikke ved, at vi på et tidspunkt kan opleve, at det måske er kosovoalbanerne, der er den den angribende og den sejrende part. Hvis vi bare går 5-10 år tilbage i historien, var det jo faktisk sådan, at det var kosovoalbanerne, der var de aggressive. Det var kosovoalbanerne, der på daværende tidspunkt var engageret i at optrappe en konflikt. Så der er ikke nogen lette løsninger på det her, og det hjælper ikke, at vi sætter bombemaskinerne ind, for så skal vi til at sætte landtropperne ind, og så kommer ligposerne desværre hjem her til landet. Når det først kommer dertil, tror jeg, at regeringen kommer på andre tanker.

Så har vi jo desværre også en situation, hvor vi internt i Danmark oplever bevægelser, der

samler ind til krigslignende formål dernede, og der synes jeg, regeringen har haft en alt for slap holdning til at gribe ind over for den slags ting, for på den måde har mennesker i Danmark været med til at engagere sig i konflikten og skaffe våben til, at den kunne fortsætte.

Grundlæggende er det altså Dansk Folkepartis holdning, at vi fuldt ud forstår, at man er opsat på, at der skal skabes en løsning, og at diplomati skal i anvendelse, men at der desuden og så til at gribe til militær magt med bombemaskiner og landtropper er meget langt.

(Kort bemærkning).

Svend Aage Jensby (V):

Jamen er det da endnu ikke gået op for Dansk Folkeparti, at problemet er, at nødhjælpsorganisationerne ikke kan komme frem og hjælpe de nødstedte mennesker, der sidder i bjergene? Det er jo derfor, at man i første række vil have en eventuel militær magt bag ordene.

Er hr. Skaarup da ikke klar over, at kontaktgruppen for det tidligere Jugoslavien i måneder har forsøgt at indgå aftaler med Milosevic? Han har brudt dem, og aftalerne med præsident Jeltsin er brudt. Hvordan skulle det dog hjælpe i den situation at sende nødhjælpsforsyninger og flygtningelejre ned fra dansk side?

Må jeg så sige én ting til slut til hr. Skaarup: Jeg siger ikke, det blev sagt, men der var en undertone af udlændingepolitik i det, hr. Skaarup sagde. Jeg beklager, hvis jeg tager fejl, men jeg siger, der var en undertone, og jeg synes altså, det er virkelig styg kost, om jeg så må sige, hvis man i en situation, hvor tusinder af mennesker står for at fryse ihjel, bruger den slags.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Det er jo ikke tit, jeg har lejlighed til at sige, at jeg er fuldstændig enig med hr. Jensby, men det billede, der bliver fremmanet, er jo, at det er nogle vilde horder, der er opsatte på at slå hinanden ihjel, og at det værste, man kan komme ud for, er, at en dansk, blond pilot mister livet. At der så ryger 25.000 af de andre betyder ikke så meget.

Men jeg forstod ikke på hr. Skaarup, hvad Dansk Folkeparti egentlig mener om konflikten, og det synes jeg trods alt er en lille smule interessant, når man også skal diskutere politiske løsninger. Mener Dansk Folkeparti ikke, at kosovoalbanerne har ret til selvstændighed? Har de ikke den ret? De udgør 90 pct. af territoriet.

Har de ikke ret til at træffe en beslutning om, hvor de ønsker at høre til? Og hvis ikke de har den ret, hvem skal så forhindre dem i at udøve den ret? Og hvis der er nogle, der skal forhindre dem i at udøve den ret, hvilke midler må de så bruge?

Det er vel ikke sådan, at Dansk Folkeparti i virkeligheden, når det kommer til stykket, støtter Milosevics indsats mod kosovoalbanerne? Det er vel ikke sådan i den sidste ende?

(Kort bemærkning).

Helge Adam Møller (KF):

Jeg synes, der er noget kræmmormoral i nogle af de betragtninger, som Dansk Folkeparti gør. Dansk Folkeparti nævner, at konsekvensen af en eventuel militær indsats jo kan blive – og det er helt korrekt – at der bliver dræbt mennesker, der bliver såret mennesker, og der kommer mennesker hjem i ligposer.

Ja, det er korrekt, men tænk hvis nu den samme moral havde været styrende for de lande, der hjalp os med at få vores frihed for 55 år siden, dengang amerikanerne, som jo ikke blev angrebet af Nazityskland, i begyndelsen af 1940'erne diskuterede, om de nu skulle blande sig i denne europæiske borgerkrig derovre, hvor Danmark, Norge, Holland var besat osv. Der var masser af amerikanske familier, der spurgte: Hvorfor skal vi sende vores sønner fra Texas, Los Angeles og andre steder til Europa og risikere, at de bliver dræbt? Heldigvis gjorde de det. De mistede en halv million mand, men reddede dette lands og de andre europæiske landes frihed, og ellers havde vi jo stadig væk været besat af et nazistisk Tyskland.

Det er vel lidt af den samme holdning, man efter min mening må have og ikke bare se på, hvad der gavner lige netop os, men på, hvad der også gavner resten af det Europa, som vi er en del af.

(Kort bemærkning).

Peter Skaarup (DF):

Det ser ud til, at der er nogle talere heroppe, der tillægger mig nogle motiver, som jeg bestemt ikke har haft.

For os i Dansk Folkeparti er der ikke nogen som helst tvivl om, at denne situation ikke kan sammenlignes med Anden Verdenskrig og for så vidt heller ikke med Golfkrigen, hvor der var tale om, at et selvstændigt område, Kuwait, blev overfaldet af Irak. Det var en aggression uden lige, og det er klart, at vi selvfølgelig skul-

le bakke op bag den aktion, der i sin tid blev foretaget over for Irak, og som trods alt fik sat dem til vægs.

Det samme gælder Anden Verdenskrig. Der var på daværende tidspunkt tale om frie lande, som blev undertrykt af en aggressor, og det er klart, at man selvfølgelig i alle tilfælde vil gå ind i en situation som den, ligesom vi også i sin tid var glade for, at amerikanerne gjorde det.

Det, vi så bare må sige i forbindelse med denne her konflikt, er, at der er tale om en borgerkrig mellem religiøse grupper; der er ikke tale om, at Kosovo er et selvstændigt land. Det er muligt, at hr. Søren Søndergaard fra Enhedslisten ville have det til at være det, men som det er lige nu, er det ikke et selvstændigt land. Det er en del af serbisk eller jugoslavisk område, og derfor er der altså slet ikke nogen sammenligning med de ting, som hr. Helge Adam Møller nævnte her.

Hele diskussionen, om Kosovo skal være et selvstændigt område, og om de skal have ret til selvstændighed, er en helt anden diskussion. Det er klart, at det på et tidspunkt kan komme på tale, men det har den vestlige verden og FN hele tiden sagt i hvert fald ikke kan være aktuelt nu og her, og så længe det ikke er det, taler vi altså ikke om et selvstændigt land, som har mulighed for at have et militær, en befrielseshær, lave terroraktioner, og hvad de ellers har gået og lavet i perioden.

Derfor kan der altså ikke foretages sammenligning med de områder, som ordførerne har nævnt heroppefra.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Der var en klog mand, der engang sagde, at man ikke blev klogere af at opdele vrøvl i dets enkeltbestanddele, men jeg vil alligevel godt forsøge at bibringe Dansk Folkeparti lidt større klarhed, også fordi, at når SF nu ligesom Dansk Folkeparti går imod, vil vi nødtigt forveksles med dem.

Jeg hørte, at for hr. Peter Skaarup var hoveddrivkraften en kamp mellem det, hr. Peter Skaarup betegnede som kristne og muslimer. Må jeg godt spørge: Ejer Dansk Folkeparti virkelig ikke et større analyseskema for at forstå konflikten på Balkan? Er det virkelig så simpelt? Er tankegangen så helt gennemtrængende forsimpelt i Dansk Folkepartis analyse? Magter man ikke at gøre det bedre?

Hvis hr. Skaarups opfattelse er rigtig, hvordan vil man så overhovedet forklare konflikten i Bosnien? Altså hvilken religiøs tradition har kroaterne? Er de ikke i hr. Skaarups enkle skematik allierede med serberne, fordi de deler tro, anskuelse osv.? Og var det ikke voldsomt svært for Dansk Folkeparti med den primitive tilgang overhovedet at forstå uvenskabets i Bosnien? Eller må man efterlyse: Hvilket analytisk skema anvendte Dansk Folkeparti dér?

(Kort bemærkning).

Peter Skaarup (DF):

Jamen vi kan da godt stå og belære hinanden hele dagen om vores opfattelse af den internationale situation, men jeg vil da sige til hr. Villy Søvnald, at det er klart, at de to konflikter ikke direkte kan sammenlignes. Det er også klart, at Kroatien faktisk fik sin selvstændighed, og det kan ikke sammenlignes med den nuværende situation, fordi vi her taler om en borgerkrig, hvor Kosovo ikke har sin selvstændighed.

Jeg tror også, jeg så må sige om den situation, vi diskuterer her, at hr. Villy Søvnald må give mig ret i, at et af de helt store problemer i konflikten er, at der er tale om en religionskrig mellem to stridende religioner, kristne og muslimer.

Hvis ikke det er korrekt, så er der noget, som verdenssamfundet har taget helt fejl af, og så er der noget, som vi forhandlere, der har været aktiveret i processen, har taget fuldstændig fejl af.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Således provokeret vil jeg bare sige, at Kroatien jo ikke var et selvstændigt land. Det var også en del af Jugoslavien, men det fik sin selvstændighed. Så måske er logikken i hr. Skaarups synspunkt, at hvis det er kristne, som kræver selvstændighed, kan han støtte det, men hvis det er muslimer, der gør det, er han imod.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Jeg synes, hr. Peter Skaarup kommer endnu længere ud på tynd is. I Skaarups optik er det vel sådan, at Sloboda Milosevic er et kristent menneske, medens Rugova, den politiske leder af kosovaalbanerne, er muslim. Er det rigtigt forstået?

Første næstformand (Birte Weiss):

Ønsker hr. Peter Skaarup ordet? Så går vi videre i ordførerrækken. Det er hr. Peter Duetoft.

Peter Duetoft (CD):

CD støtter det fremsatte forslag, og så kunne jeg jo sådan set stoppe dér, men så let skal man da ikke slippe.

Vi mener, som jeg sagde i en kort bemærkning før, at der er hjemmel i den FN-resolution, der er vedtaget. Og der er nogle grundsynspunkter omkring det, som jeg godt lige vil line lidt op.

Jeg tror, at Eksjugoslavien øjensynlig kun kan forstå militære magtmidler. Det er øjensynlig også den konklusion, man kan drage, når man følger Bosniensituationen, og også nu, når vi diskuterer Kosovo. Derfor er det for os afgørende, at hvad vi gør nu, i virkeligheden er et bevis på, om vi har forstået, hvad der foregik, dengang Bosnienkonflikten var i gang.

Dengang agerede vi meget, meget langsomt. Dengang agerede vi meget svagt, og det kørte bare derudad, indtil man til sidst fik taget jernnæven frem, og så begyndte der at ske noget. Dér er det, vi må sige, at det er øjensynlig det sprog, der tales i det område, og derfor har vi ikke mange andre valgmuligheder end også at have den militære dimension igen, som jeg sagde før, det øjeblik diplomatiet ikke kan gøre mere.

Jeg vil godt give hr. Søren Søndergaard ret – ret i, at det hele startede, dengang man splittede Eksjugoslavien forkert, for hurtigt, for ustruktureret. Jeg tror, hr. Gert Petersen, hr. Estrup og jeg var tre af dem, der i den ene debat efter den anden her i Folketingssalen faktisk sagde det. Men det var der ikke meget lydhørhed for dengang, for dengang skulle alting gå så hurtigt som overhovedet muligt.

Men jeg vil godt give den indrømmelse, at det er problemer, der er startet, fordi Europa handlede forkert dengang. Men det ændrer jo ikke noget ved, at problemerne, som vi ser dem i dag, skal løses, og problemerne er, at vi har mennesker, som er i dyb nød.

Hr. Villy Søvndal var meget optaget af, at jeg er historiker, og spurgte om min holdning til Irak og nu til det her og, om jeg kunne lide det. Nu er en historiker en, der ser mere end et halvt år tilbage, og jeg vil bare sige til hr. Søvndal, at dette i miniatureformat er samme spil, som man så i slutningen af 1930'erne, hvor en diktator fik lov til at blive ved og ved og ved at snakke, og

man blev ved og ved og ved at tro. Og der var mennesker, der som hr. Villy Søvndal mente fred i vor tid, og vi kan nok snakke os til rette, og de siger gode ting, og nu gør de sådan, og hvad ved jeg. Men verden så altså, at diktatorer ofte er nogle mennesker, som tænker lidt mere skarpt, end vi andre gør.

Jeg tror, at Danmark sender to gode signaler med det her forslag. Det ene er, at Danmark har et medansvar for, hvad der foregår rundt om i verden. Jeg synes, at det er utrolig godt af regeringen, og regeringen skal have tak for, at der ikke er nogen diskussion om, at Danmark er med til at løse problemerne. Det andet er, at vi lever op til det menneskesyn, som vi alle sammen i Danmark eller de fleste af os i hvert fald går rundt og siger vi har, nemlig at mennesker skal have det ordentligt og man skal behandle hinanden pænt.

Jeg vil sige, at jeg tror, at det rammer os, hvis ikke vi gør noget her. Jeg tror, det rammer vores menneskesyn, hvis vi aften efter aften ser ulykkelige menneskeskæbner i tv, og vi så bare ikke handler. For mig er det en langsom vej, men det er vejen mod den nye verdensorden, og jeg kan ikke se, at der er et alternativ.

Til hr. Skaarup vil jeg godt sige, at en af de ting i den nye verdensorden er, at man ikke nøjes med at blande sig, når stater kæmper mod stater, men at verdenssamfundet faktisk også har et medansvar, f.eks. i en borgerkrig, når der sker umenneskelige ting. Så det her er ikke en let beslutning.

Jeg tror ikke, at der er et eneste af Folketingets medlemmer, når de i morgen, eller hvornår det nu er, trykker på den grønne knap, gør det hverken ivrigt eller glad eller lettet. Jeg tror, at alle Folketingets medlemmer, der vil støtte den her beslutning, ved, at det er farligt, ved, at der er en risiko, ved, at der er ukendte størrelser, ved, at det er nødvendigt at støtte de folk, der bliver sendt ud, men vi ved også, at vi er nødt til at tage ansvaret, hvis der er noget, der går galt mere eller mindre. Men jeg tror ikke, at der er nogen, der kan sige til dem, der vil stemme for det her forslag, at de ikke nøje har overvejet konsekvenserne.

Forskellen på dem, der stemmer for forslaget, og dem, der stemmer imod forslaget, er måske i virkeligheden, at vi, der stemmer for, har overvejet konsekvenserne af forslaget, men vi har også overvejet konsekvenserne af ikke at gøre det, medens de, der stemmer imod, måske ikke rigtig har tænkt på, hvad det er for nogle prin-

cipper, og hvad det er for en verden, man skaber ved bare at sige, at det dér vil vi ikke blande os i andet end ved sniksnak.

Så vi er for forslaget og skal gerne hjælpe med til, at det kommer igennem Folketinget så hurtigt som muligt.

(Kort bemærkning).

Peter Skaarup (DF):

Det var lige et spørgsmål til hr. Duetoft, som her fra talerstolen nævnte, at det var den nye verdensorden, vi ligesom skulle værne os til, at i enhver situation, hvor et mindretal eller et flertal i et land bliver terroriseret af andre mennesker, skal omverdenen gå ind og bombe eller indføre en militær situation i det pågældende land, hvor andre lande går ind.

Dér er så mit spørgsmål til hr. Duetoft: Betyder det så, at når vi så i medierne i den kommende tid måske ser et tilsvarende blodbad i Rwanda eller Kina, hvor man terroriserer tibetanerne eller undertrykker rettigheder af forskellig art, at hr. Duetoft også i de tilfælde vil sætte tropper ind? Så får vi jo travlt. Der er jo mange krige rundt omkring i verden, som er nøjagtig lige så blodige som den her, hvor Danmark ikke har sendt kampfly af sted, og hvor Danmark ikke sender landtropper af sted. Men er det hr. Duetofts ønske, at vi så i de tilfælde også skal gøre det? For så får vi sandelig travlt.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Jeg skal blot rette hr. Peter Duetoft på en enkelt ting. Jeg holdt ikke en tale om fred i vor tid. Det synes jeg ville være udtryk for blindhed, hvis man gjorde det. Jeg holdt en tale under overskriften: Forudsætningen for et indgreb, SF kan støtte, er, at der foreligger et FN-mandat – af hensyn til FN, af hensyn til Balkan og dermed også af hensyn til Kosovo.

Hr. Peter Duetoft er af den opfattelse, at der findes en hjemmel i den eksisterende FN-resolution. Det mener så hr. Peter Duetoft – det vil jeg ikke fratage hr. Peter Duetoft retten til at mene, det vil ikke være pænt – men det principielle spørgsmål er jo så: Hvem er det, der afgør det? Hvem afgør i det øjeblik, det er uklart, om der er et FN-mandat, om der foreligger et FN-mandat?

Jamen det er meget klart. Det er meget klart i FN-pagten, at det gør FN's Sikkerhedsråd. Det er utrolig klart. Derfor vil jeg godt spørge hr. Peter Duetoft, om ikke han deler den opfattelse,

at de eneste, der er i stand til efter FN-pagtens ord at give adgang til et væbnet militært angreb, er FN's Sikkerhedsråd, uanset hvad hr. Peter Duetoft mener.

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Til hr. Søvnald: Jo, men lad os nu se, hvad der sker. Hvem vil anfægte det, når vi går i gang? Jeg vil bare spørge. Lad os nu se. Der er jo mange af teorierne, der siger, at russerne ikke vil anfægte det. Dumaen vil, men vil Rusland? Det kan jo godt være, at vi taler om en stiltiende accept. Så lad os nu lige se.

Jeg er enig med hr. Søvnald i, at for verdensordenen er det væsentligt, at FN spiller en central rolle. Men for at vende tilbage til historien igen. Der var noget, der hed Folkeforbundet. Døde Folkeforbundet ikke, fordi man sad og blokerede hinanden i en uendelighed, på trods af at man godt vidste, hvad det var, der skulle gøres? Og gør man FN en større tjeneste ved at lamme den, så den slet ikke kan spille den rolle, som FN er dedikeret til? Så lad os nu se, hvad der kommer til at ske i de kommende dage og i FN's Sikkerhedsråd.

Til gengæld vil jeg så sige til hr. Skaarup: Ja, efter min opfattelse har Danmark og danskere et medansvar over for mennesker, der bliver terroriseret rundt om i verden. Jo. Jeg har aldrig sagt herfra, mener heller ikke, at man hver gang der er mennesker, der bliver terroriseret, skal starte med bombe-flyene. Det har man jo rent faktisk heller ikke gjort i denne sag.

Men alternativet til, at vi ikke skulle beskæftige os med mennesker, der bliver terroriseret, om det være sig i Tibet, det være sig i Rwanda eller andre steder, ville jo så være, at vi var ligeglade, og det mener jeg ikke at man som dansker skal være.

Jeg mener, vi skal være med til i første runde gennem en dialog, i anden runde via økonomiske sanktioner, i tredje runde via politisk presion, i fjerde runde ved internationale aftaler og i femte runde muligvis med en støtte til, at verdenssamfundet griber ind, at sikre, at mennesker rundt om i verden har det godt.

Vi er ikke en eksklusiv stat, der kan lukke nogen ude. Men vi ved også godt, at med FN ligger det faktisk sådan, at man forestiller sig den nye verdensorden bygget op omkring regionale institutioner. Det vil sige, at det er meget logisk, at Danmark deltager de steder, der er i Europa og i Europas nærområde, og at andre

regionale organisationer deltager andre steder. Så den vurdering kommer selvfølgelig hver gang. Det betyder ikke, at Danmark skal være med hver gang, men det betyder, at Danmark skal støtte hver gang.

Første næstformand (Birte Weiss):

Så er det hr. Jørgen Estrup som ordfører.

Jørgen Estrup (RV):

Det er uægtelig tragisk, at det er kommet så vidt, og det må tilføjes, at det jo ikke har skortet på advarsler gennem mange år. Flere af os har oplevet det på tæt hold bl.a. i forbindelse med besøg af den albanske leder, præsident Rugova, som jo igennem mange år har tordnet om, hvad der kunne ske.

Det er klart, at det internationale samfund må tage sin del af ansvaret. Jeg er meget enig i det, der har været sagt om, at fejltagelserne startede i vinteren 1991-92, da EU gik så frygteligt galt i byen. I forbindelse med Daytonaftalen havde man en ny chance. Den blev ikke udnyttet. Men jeg synes også, det skal siges, at parterne altså ikke kan lægge ansvaret fra sig i denne her konflikt. Præsident Rugova er en ensom stemme for ikkevold i et hav af vold. Dialog er ligesom ikke det, man har dyrket på de breddegrader.

Den humanitære situation er så rædselsfuld, som det er blevet beskrevet af flere talere, og det er klart, at vi alle sammen leder efter mulighederne for at stoppe overgrebene. Der er vel heller ikke nogen tvivl om, at hovedansvaret ligger hos den serbiske part, men det fremgår jo med al tydelighed både af UNHCR's generalsekretærs beretninger, senest af FN-generalsekretærens rapport til Sikkerhedsrådet, at begge parter har betydelig skyld og har begået væsentlige overgreb.

Det er klart, at vores interesse i øjeblikket må være hos flygtningene, de internt fordrevne, og at vi må koncentrere os om, hvordan vi får nødhjælpen frem i tide. Derfor er der sådan set kun én ting, der i øjeblikket er helt klar, og det er, at presset må fastholdes på den part, som har det i sin magt at stoppe konflikten, dvs. Serbien og præsident Milosevic.

Fra radikal side ønsker vi ikke at yde noget som helst bidrag til at lette det pres, og derfor er det også nødvendigt at gøre den militære trussel troværdig, uanset at grundlaget rent folkeretligt endnu ikke er klart. Afklaringen vil være der, inden kommandoen overgives, sådan

som det er forudsat i beslutningsforslaget, og inden der altså bliver en konfrontation mellem regeringen og Det Udenrigspolitiske Nævn.

Spørgsmålet er ikke, om militære magtmidler skal tages i anvendelse. Spørgsmålet er, om militær magtanvendelse kan føre til det ønskede resultat og forhindre den truende humanitære katastrofe, sikre, at nødhjælpen når frem til de fordrevne i tide, og forhindre, at konflikten spreder sig til Makedonien og andre dele af Balkan.

I Det Radikale Venstre har vi ikke forbehold over for anvendelse af militær magt, hvor det er nødvendigt for at stoppe vold og overgreb mod civilbefolkningen; men anvendelsen af militær magt må ikke blive det internationale samfunds frustrerede reaktion på konflikter, man ikke kan løse. Magtanvendelse i blinde er afmagt, og militær intervention i Kosovo kan kun forsvares, hvis det bringer os nærmere en løsning på konflikten. Det afgørende krav til en militær aktion er, at den nytter.

Den endelige vurdering af det retlige grundlag kan som sagt ikke afklares i dag, og det skal det heller ikke; det ligger ikke i det beslutningsforslag, vi har foran os. En anden ting, der heller ikke kan afklares, er sammenhængen mellem truslen om anvendelse af militære fly og den nødvendige opfølgning på landjorden for at sikre nødhjælp i en efterfølgende indsats. Det må på plads, inden regeringen med baggrund i en konsultation med Nævnet giver grønt lys til en eventuel militær aktion med dansk deltagelse.

På denne baggrund giver jeg på Det Radikale Venstres vegne tilslutning til beslutningsforslaget.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Jeg synes altid, der er grund til at kvittere, når hr. Estrup holder en klog tale, og det synes jeg hr. Estrup gjorde lige nu, for de hovedkonklusioner ud over de analytiske dele er jeg enig i: at det folkeretlige grundlag ikke er klart – tror jeg var hr. Estrups udtryk – og at det er usikkert, om et militært angreb gør, at målene kan nås. Det skal så afklares i en proces, hvor Det Udenrigspolitiske Nævn, som det også ligger i beslutningsforslaget, skal foretage den endelige vurdering.

Vi vil undervejs i udvalgsarbejdet komme med et ændringsforslag, så det bliver Folketinget, der træffer den beslutning. Det må være

Folketinget, der i et åbent forum, hvor beslutninger kan lægges frem – som bekendt kan man jo ikke referere fra møder i Det Udenrigspolitiske Nævn, der er tavshedspligt – sikrer en åben debat, der klargør, om de radikale forbehold, nemlig klarheden med hensyn til folkeretten og om vi kan nå målet, er korrekte.

Jeg vil godt spørge hr. Estrup: Vil Det Radikale Venstre støtte et ændringsforslag, der sikrer, at det er Folketinget, der giver grønt lys, og ikke Det Udenrigspolitiske Nævn?

Thorkild B. Fransgaard (FP):

Vor ordfører, hr. Tom Behnke, er desværre forhindret i at være her i dag, men jeg skal på Fremskridtspartiets vegne sige, at vi er mindst lige så bekymrede over situationen på Balkan med striden mellem kosovaalbannerne og serberne som de øvrige ordførertalere.

Men fra at være bekymret og til at gå med til, at vi skal sende militærfly derned, er der et godt stykke, og på det foreliggende grundlag kan vi ikke i Fremskridtspartiet være med til at støtte det beslutningsforslag, der er fremsat, da situationen er den, at der ikke foreligger et klart mandat fra FN på nuværende tidspunkt.

Hvis der var et helt klart mandat, ville vi godt være med til at se på det og måske endda være med til at stemme for. Men at gå ud som et af de første lande og være en slags aggressiv nation kan vi ikke være med til.

Situationen i hele Serbien er jo den, at da kommunismen faldt, begyndte man at kriges om de områder, man tidligere ejede dernede, og det er også det, der sker nu. Det er forfærdeligt, og det er også forfærdeligt med alle de mennesker, der er på flugt. Men desværre tror vi ikke, det løser nogen ting, at vi angriber dernede, og hvad vil vi gøre her i Folketinget, hvis der opstår en lignende situation et andet sted? Den vil desværre nok opstå, især i de tidligere østlande.

Vi er af den opfattelse, at vi her i Danmark skal passe lidt på med at være førende med hensyn til at gribe ind i en borgerkrig, som der jo er tale om her, og på det foreliggende grundlag kan vi altså ikke støtte forslaget.

Søren Søndergaard (EL):

Jeg kan ikke lade være med at starte med at sige, at for mindre end en uge siden var en hel gruppe af landets fremmeste mænd og kvinder til konference på Hotel Marienlyst i Nordsjælland om beslutningsprocessen i Folketinget. De gav højtideligt hinanden håndslag på, at nu

skulle det være slut med lovjaskeri, og der skulle være masser af tid til at forberede og gennemføre beslutningerne, og så i dag på Folketingets første arbejdsdag behandler vi på et ekstraordinært møde et forslag fra regeringen om at sende Danmark i krig.

Forslaget fik vi hasteoversendt i en piratudgave sidst på eftermiddagen i går, og det er altså regeringens idé, at det hele skal behandles færdigt af Folketinget på 24 timer. Det kunne endda gå, hvis der ikke var en del uklarheder i forslaget, men det er der jo. Der er så mange uklarheder – det hørte vi jo bl.a. fra den radikale ordfører – at de afgørende spørgsmål i forbindelse med denne beslutning er noget, som først skal konsulteres med Nævnet efterfølgende.

Folk vil måske sige: Jamen det er jo en hastesag, det handler om en truende humanitær katastrofe, så derfor må der handles hurtigt nu. Men er der noget, man kan sige om situationen i Kosova, er det vel, at det er den mest forudsigelige situation, man overhovedet kan forestille sig. Der er intet uforudsigeligt, der er intet aktuelt, som ikke kunne have været forudset i lang tid.

Sporet blev lagt, da Milosevics serbisk-nationalistiske regering i slutningen af 1980'erne ophævede Titoforfattningen fra 1974, som faktisk sikrede Kosova et udstrakt selvstyre. Det fortsatte med massive menneskerettighedsovergreb over for den kosovaalbanske befolkning, overgreb og undertrykkelse, som blev forstærket efter Daytonaftalerne, hvor Kosovaspørgsmålet nænsomt var holdt ude. Men tryk avler som bekendt modtryk, og den årelange undertrykkelse har ført til dannelsen af Kosovas Befrielseshær, UCK.

I de sidste 8 måneder har vi så haft en regulær krig, og i den krig er der begået ugeringer fra begge sider. Men når det gælder om at skabe frygt og etnisk udrensning, må man sige, at det serbiske regime er overlegent. Det har jo også erfaringerne fra Bosnien, Sarajevo, Gorazde, Srebrenica vist, og resultatet har vi set med flere hundrede tusinde mennesker på flugt.

Hvis vi kigger på, hvordan det vestlige samfund har forholdt sig til de 10 års mareridt for den kosovaalbanske befolkning, må vi jo konstatere, at det stort set har været med lige gyldighed. Vi kan jo bare huske, hvad vi gjorde her i Danmark, da vi fik nogle få tusinde desertører, som ikke ønskede at tjene i nationalisten Milosevics hær, og de fleste af dem var fra Kosova.

Rullede vi den røde løber ud og sagde: Velkommen, I har virkelig gjort det godt, at I flygtede fra sådan en rædselsfuld krig og ikke vil deltage i den? Nej, vi gjorde, hvad vi kunne for at få dem sendt tilbage.

Rugova har været nævnt, og her kan man jo sige, at den mand – i modsætning til, hvad der blev sagt fra Dansk Folkepartis side – har været utrolig fredelig og har stået for en utrolig fredelig linje. Men han er jo ikke blevet respekteret og har ikke fået den opbakning fra det vestlige samfund, han har fortjent, og den pris, vi betaler nu, er resultatet af de fejl og mangler.

Desværre er fejlene og manglerne ikke hørt op, for er der én ting, der ligger fast i den vestlige holdning, er det, at Kosovos befolkning ikke har ret til selvbestemmelse – den ret, som sønderjyderne fik efter Første Verdenskrig, den ret, som f.eks. franskanadierne har haft i Canada, til at tage stilling til, hvilket land de ønsker at høre til, eller om de ønsker selvstændighed. Men den rettighed skal kosovaalbanerne ikke have. Alle de planer og alle de ideer, der har været fremlagt, har været holdt inden for den ramme, at kosovaalbanerne ikke skal have ret til selvstændighed, og alene derfor er det ikke muligt for Enhedslisten at støtte dette forslag.

I sommer blev tusinder drevet op i bjergene, og vi så allerede dengang en humanitær katastrofe. Man kan så stille spørgsmålet: Hvorfor kommer indgrebet så nu? Hvorfor kom indgrebet ikke på det tidspunkt? Man kan jo spekulere meget, men det er jo interessant, at indgrebet kommer på et tidspunkt, hvor der er sket to ting: den ene ting er, at UCK er blevet militært nedkæmpet, og det vil sige, at risikoen set fra det vestlige samfunds og Milosevics side for, at der kunne være en stærk part, som krævede selvstændighed, er væk, i hvert fald på kort sigt. Den anden ting er, at vinteren er ved at komme, og vinteren i Bosnien og på Balkan i det hele taget er jo ikke en tid, hvor man kører rundt med store, tunge kanoner. Det vil sige, at den overlegenhed, som serberne har, kan de ikke bruge til noget om vinteren, og det vil igen sige, at vi under alle omstændigheder står i en situation, hvor kampene aftager, og hvor der ikke vil være militære operationer af noget større omfang.

Derfor mener vi i Enhedslisten, at man kommer med den trussel nu, fordi man rent faktisk

ved, at muligheden for at få et kompromis er ret stor. Dermed undlader man at bruge det, som var den eneste reelle mulighed før, som er den eneste reelle mulighed nu, og som er den eneste reelle mulighed i fremtiden, nemlig at støtte de kræfter i Kosova, som arbejder for demokrati, menneskerettigheder og selvstændighed. Det er vores alternativ fra Enhedslisten.

Flemming Kofod-Svendsen (KRF):

Da Kristeligt Folkepartis ordfører er forhindret i at være til stede, skal jeg på partiets vegne gøre følgende bemærkninger:

Udviklingen i Kosovo er jo dybt tragisk; det er jeg overbevist om at vi alle kan blive enige om. Mennesker er blevet drevet på flugt på grund af kamphandlinger, og uskyldige mennesker er reelt gidsler. FN's generalsekretærs rapport af den 4. september har sat ord på det, som verdenssamfundet længe har haft grund til at frygte: en humanitær katastrofe på grund af kamphandlingerne i Kosovo. Men hvad er så løsningen?

I forbindelse med Kristeligt Folkepartis tilslutning til beslutningsforslaget er det vigtigt for mig at understrege, at vi deler regeringens opfattelse af, at det internationale samfunds mulighed for at påvirke situationen i Kosovo ad fredelig, diplomatisk vej og med økonomiske sanktioner og opbygningen af et militært beredskab er ved at rinde ud. Derfor giver vi vores tilslutning til en eventuel militær NATO-indsats, også selv om vi erkender, at FN-mandatet ikke er stærkeklart.

Det havde naturligvis været det bedste, hvis FN's Sikkerhedsråd kunne have været klar i sin tale. Men det er ikke tilfældet, og vi vil ikke acceptere, at et enkelt land kan blokere for, at der gennem en militær indsats gøres et forstærket forsøg på at få stoppet kamphandlingerne i Kosovo. Fra Kristeligt Folkepartis side lægger vi også vægt på, at Danmark og andre lande har ydet en stor, humanitær indsats i området i form af nødhjælp, og vi lægger vægt på, at Danmark fortsat gør det. Skal jeg opsummere Kristeligt Folkepartis holdning, så er det, at det internationale samfund efter vores opfattelse ikke har noget valg. Vi må være parat til at deltage i en eventuel militær NATO-indsats som følge af de beslutninger, der er truffet i FN's Sikkerhedsråd. Holdning skal følges op af handling. Tak for ordet.

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen): Jeg vil gerne takke for indlæggene i debatten her i dag og for den forståelse og støtte, beslutningsforslaget har fået.

Det er vigtigt, at Danmark er med til at sende det kraftigst mulige signal til Serbiens præsident Milosevic. Også jeg har læst hr. Fladelius' artikel i Information i dag. Det forstår jeg hr. Søvnald også har. Jeg har hæftet mig ved, at hr. Fladelius netop går ind for dette, at der skal sendes det stærkest mulige signal. Det var ikke helt det budskab, jeg hørte fra hr. Søvnald.

Meget har ændret sig på Balkan i de seneste år. I det nordlige Balkan, hvor vi havde de store problemer i begyndelsen af 1990'erne, er der ved at falde mere ro over tingene, men det er rigtigt, som hr. Søren Søndergaard sagde det, at siden Jugoslavien begyndte at falde fra hinanden, har man måttet indse, at Kosovo var et problem og kunne blive et værre problem.

Det havde da selvfølgelig været det bedste, om også Kosovospørgsmålet havde været en del af Daytonløsningen. Det blev det ikke. Det kunne ikke lade sig gøre, det var ikke muligt. Det havde også været at foretrække, om den sikkerhedsresolution, som FN vedtog den 23. september, havde været vedtaget f.eks. før sommerferien, så havde man haft mere tid efterfølgende, men det var ikke muligt. Først den 23. september viste det sig muligt at få russisk tilslutning til en sikkerhedsrådsresolution.

Den situation, vi nu står i, er fortvivlende. 300.000 mennesker på flugt, den humanitære situation er på randen af en veritabel katastrofe. Der er 50.000 mennesker, der opholder sig i bjergene og i skovene uden tag over hovedet, nødhjælpen kan ikke komme frem, de humanitære organisationer bliver undertiden chikaneret, og vi er igen vidner til massakrer og terror mod civilbefolkningen, mod gamle, kvinder og børn. Situationen er oven i købet dramatisk forværret i de seneste tre måneder.

Der er såmænd ingen grund til at spørge, hvorfor indgrebet kommer nu. Tallene taler for sig selv. I slutningen af juli var der ca. 100.000 flygtninge og internt fordrevne, i midten af august ca. 200.000, i slutningen af august ca. 265.000, nu 300.000.

Vi skal ikke nøjes med at se til i afmagt, mens de grove overgreb på grundlæggende menneskerettigheder fortsætter.

Jeg ønsker på ingen måde at trække noget fra i diskussionen om et retligt grundlag. Den diskussion skal tages alvorligt, det gør jeg, og det

gør regeringen. Men jeg vil have lov til at anføre, at det er alligevel et paradoks, når vi fører denne diskussion på baggrund af det, som Milosevic og hans regering foretager sig, som jo netop er præget af en total mangel på respekt for grundlæggende menneskerettigheder og folkeret og humanistiske principper, og hvad vi ellers kan finde på at sige af pænt – en total foragt.

Det har ikke været NATO's eller endsiges Danmarks ønske, at vi skulle komme til at stå i en situation, hvor truslen om magtanvendelse må gøres reel, men vi lever altså i en verden, desværre, hvor diktatorer kan sende hundredtusindvis af mennesker af deres egen befolkning på flugt i nød og elendighed. Jeg ville ønske, det ikke var sådan, men ved at lade stå til bliver det værre, og vi er kommet til det punkt, hvor andre muligheder for at påvirke situationen er ved at være udtømte.

Over de sidste syv måneder har det internationale samfund igen og igen opstillet krav til Milosevic. FN har gjort det, og EU, OSCE, Europarådet, kontaktgruppen for det tidligere Jugoslavien, altså alle tænkelige organisationer har været på banen. USA, Rusland og EU har hver for sig og i fællesskab sendt diplomater til Beograd, og indtil nu må vi sige, at lige lidt har det hjulpet. Jeg leverer gerne til Forsvarsudvalget, som skal behandle forslaget, en fuld dokumentation for, hvorledes det internationale samfund har reageret igennem de sidste syv måneder med opfordringer til den serbiske regering.

Vi har fra dansk side – og det har også lydt fra mange andre sider – sagt, at man måtte have FN på banen, hvad angår grundlaget for anvendelse af militær magt. Der foreligger to resolutioner, begge vedtaget med hjemmel i FN-pagtens kapitel 7, omhandlende tvangsforanstaltninger. Begge resolutioner indeholder bindende krav til Serbien, men især den seneste resolution 1199 af 23. september kan ikke misforstås. Denne resolution er nu 14 dage gammel.

Som det klart fremgik af generalsekretærens rapport i mandags og Sikkerhedsrådets drøftelse i går, har Serbien ikke overholdt resolutionens krav. Tværtimod – tværtimod – fortsatte kamphandlingerne i større omfang også i dagene efter resolutionens vedtagelse og helt frem til den 1. oktober, da realiteterne i den militære trussel begyndte at tegne sig.

Sikkerhedsstyrkerne er stadig aktive, og der er gennemført massakrer på civile, på gamle

kvinder og børn. Tusindvis af mennesker risikerer at fryse ihjel ved vinterens komme. Rapporten er uhyggelig læsning, og de humanitære organisationer er selvfølgelig fortvivlede over situationen og deres arbejdsvilkår. Derfor må der sendes et klart signal om, at man ikke kan tolerere denne adfærd over for befolkningen, og at nødhjælpen må have øjeblikkelig adgang.

Samtidig er vi selvfølgelig parat til fra dansk side at yde vores bidrag til at afhjælpe den humanitære situation. Vi har indtil nu ydet knap 21 mio. kr. til den internationale humanitære indsats for at afhjælpe problemerne. En væsentlig del af disse midler, næsten 8 mio. kr., er gået til FN's appel af 21. september, størstedelen af pengene til FN's flygtningeorganisation, UNHCR. Vi har også kanaliseret store bidrag, i alt ca. 13 mio. kr., via de danske hjælpeorganisationer.

Jeg har fuld tillid til, at det vil være muligt at nå frem med yderligere dansk humanitær bistand, så snart der kan sikres fysisk adgang. En yderligere dansk indsats vil kunne ydes bl.a. til at sikre fødevarerforsyningen, beskyttelse af internerede, assistance til genbosætning, reintegration af flygtninge og internt fordrevne.

Lad mig understrege i denne sammenhæng, at hverken Danmark eller EU eller NATO ønsker selvstændighed for Kosovo. Det gør de omliggende lande heller ikke. Det gør Albanien og Makedonien slet ikke. Det gør heller ikke Bulgarien og Rumænien eller andre i regionen.

Målet med en indsats er umiddelbart at hjælpe i en desperat situation, bidrage til, at nødhjælpen kan nå frem. Men de militante kosovoalbanske, der ønsker uafhængigheden, skal ikke tro, at Vesten nu kommer og spænder sig for deres politiske mål. Serbiens territoriale integritet sættes der ikke spørgsmålstegn ved. Det gøres der heller ikke i de forskellige internationale vedtagelser.

Det er nødvendigt at lægge størst muligt pres på Milosevic. Der må ikke være tvivl om budskabet. Sikkerhedsrådets resolutioner skal efterlevs.

Så et par bemærkninger til ordførerne. Hr. Søren Søndergaard spørger, om der i virkeligheden er en helt anden dagsorden her. Og hr. Søren Søndergaard spørger: Er Kosovo noget særligt? Mit svar er: Ja, heldigvis. Og er Milosevic noget særligt? Ja, heldigvis. Men der foreligger jo her og ikke i modsætning til en lang række andre konflikter, som hr. Søren Søndergaard nævnte, en sikkerhedsrådsresolution med

henvisning til kapitel 7 i Pagten, og det fremgår udtrykkeligt af sikkerhedsrådsresolutionen, at konflikten udgør en trussel for fred og sikkerhed i regionen.

Serbien – og det er også noget, der adskiller dette fra andre af de konflikter, hr. Søren Søndergaard nævnte – er i sikkerhedsresolutionen blevet pålagt, som det fremgår af beslutningsforslaget, spalte 3, ophør af magtanvendelse mod civilbefolkningen, pålagt tilbagetrækning af sikkerhedsstyrkerne, pålagt at muliggøre effektiv og konstant international overvågning af situationen i Kosovo, muliggøre flygtninges og internt fordrevnes tilbagevenden, tillade fri og uhindret adgang for de internationale organisationer og gøre hurtige fremskridt i den politiske dialog med det kosovoalbanske samfund.

Det er, hvad Sikkerhedsrådet pålægger den serbiske regering og præsident, og det er det, der ikke er sket.

Til hr. Peter Skaarup: For det første er det helt indlysende klart, som også hr. Jørgen Estrup og flere andre har gjort opmærksom på, at det er Serbien, der har hovedansvaret. Det nytter ikke, som hr. Skaarup gør det her, at stille det op, som om at vi har at gøre med parter, der er lige gode om det. Sådan hørte jeg nærmest hr. Peter Skaarups indlæg. Det er der ikke tale om. Det er muligt, ja, det er nødvendigt, klart, at placere hovedansvaret på den serbiske part.

Hr. Skaarup spørger: Kan det senere komme på tale at indsætte landtropper? Ja, det er en mulighed. Det kræver selvfølgelig en ny beslutning i NATO, og det kræver en ny beslutning her hos os, hvis det skulle gennemføres ved, at der skulle sendes danske tropper. Men indsættelse af landtropper er selvfølgelig en mulighed, og NATO's militære myndigheder er sat til at overveje, hvorledes man i givet fald mest hensigtsmæssigt kan gøre det, hvis situationen kalder på det.

Hr. Peter Skaarup var inde på sanktionerne. Vi havde på EU-ministermødet i mandags en diskussion om sanktionerne over for Serbien og var enige om, at vi endnu en gang måtte gå igennem vort register af sanktioner for at se, om de kunne gøres mere effektive. Jeg tilsagde fra dansk side fuld støtte til, at sanktionerne kan gøres så effektive som overhovedet muligt. Det skal ikke skorte på vores bistand til det.

Hr. Søvnald var meget optaget af, at der skulle sættes flere observatører ind. Jamen der er observatører. Vi har ikke kunnet komme til

at sætte ind, hvad vi bad om. F.eks. er jo OSCE-missionen i Kosovo blevet lukket, sendt hjem. OSCE har presset på igennem år for at få lov til at genåbne en OSCE-mission i Kosovo. Det har vi ikke kunnet komme af sted med. Vi har ikke fået lov. Det var i øvrigt, kan jeg sige, den diplomatiske mission dernede, som opdagede de seneste massakrer på kvinder og børn.

Mest rystende er det i øvrigt, som vi ser af generalsekretærens rapport, at serberne optrappede den militære aktivitet netop i ugen efter vedtagelsen af resolution 1199 i Sikkerhedsrådet.

Der skal ikke være tvivl om – det er også et svar til hr. Søvnald – at Rusland skal inddrages mest muligt. Det sker bl.a. ved et kontaktopmøde, som holdes på torsdag, altså i morgen, i Bruxelles, hvor der bliver en fornyet drøftelse, hvor Rusland deltager fuldt ud. Det er selvfølgelig vigtigt at sikre dialogen med Rusland i alle faser af denne sag.

Til sidst til hr. Jørgen Estrup: Det er rigtigt, at situationen om det rigtige grundlag jo er under udvikling, og først når den endelige beslutning om militær indgriben skal træffes, vil det være muligt at foretage en vurdering af, om der foreligger det fornødne retlige grundlag. Men jeg vil gerne gøre opmærksom på, hvad der er regeringens standpunkt:

Vi har foretaget en helhedsvurdering af situationen, således som det fremgår af beslutningsgrundlaget. Det er således, at regeringens forslag er bygget sådan op, som det tydeligt fremgår af selve teksten til beslutningsforslaget, at Folketinget træffer en beslutning – det er nødvendigt – og at regering derefter rådfører sig med Det Udenrigspolitiske Nævn. Det er regeringens forslag, og det er helt i overensstemmelse med den almindelige procedure, som vi plejer at følge i Folketinget i sager af den art.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Det vedrører udlægningen af, hvad det faktisk er, hr. Karsten Fledelius skriver i Information i dag.

Jeg synes næsten, man skal være af serbisk afstamning for at kunne udlægge artiklen, som om den var en støtte til regeringens beslutningsforslag.

Overskriften lyder: »Bomber kan give bagslag. Bomber mod serberne kan meget vel gå hen og få helt uønskede konsekvenser – og give Serbiens nationalister yderligere vind i sejlene.«

I artiklen peges der på, at Seselj formentlig er den, der har den største politiske interesse i, at det her sker. Han er den, der vinder, fordi han er den, der er i stand til at fange de nationalistiske tendenser i Serbien.

Fledelius gør ligeledes opmærksom på, at den, der ville vinde i Kosovo, er UCK, medens det vil svække Rugova. Er vi interesseret i det? Og hvordan kan det tages til indtægt for en støtte til regeringens standpunkt? Det synes jeg nærmer sig det umulige.

Må jeg ikke godt spørge udenrigsministeren: Hvorfor vil man ikke rådføre sig med Folketinget i stedet for med Det Udenrigspolitiske Nævn? Det kan ske præcis lige så hurtigt. Vi kan lave både en første og anden behandling samme dag. Hvorfor kan vi ikke få en åben diskussion, hvor de forbehold, som hr. Estrup udtrykte, kan blive diskuteret i fuld åbenhed, og derefter kan Folketinget træffe den afgørelse? Det kan gå lige så hurtigt som i Det Udenrigspolitiske Nævn. Hvorfor dette hemmelighedskræmmeri?

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen): Jeg anser det ikke for særlig frugtbart at føre en lang diskussion om hr. Fledelius' standpunkt. Enhver, synes jeg, skal læse artiklen.

Men det, som jeg savnede i hr. Søvnalds tale, var det synspunkt, som i hvert fald findes i hr. Fledelius' artikel, at det er godt nok at true; det kan endda være nyttigt. Det er jo den mulighed, som hr. Søvnald ikke mener vi skal have.

Hvad angår spørgsmålet om den videre procedure, er det regeringens standpunkt, at det bedst foretages i en sådan rådslagning i Det Udenrigspolitiske Nævn på basis af den beslutning, der træffes her i Folketinget. Sådan plejer vi at gøre det, og sådan finder jeg det mest praktisk.

Det er jo ikke hemmelighedskræmmeri. Er der noget, der ikke holdes hemmeligt i denne sag, så er det, hvad der er regeringens standpunkt.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Jeg er glad for, at udenrigsministeren er så åben og fuldstændig ligefrem omkring det, der er politikken i forhold til Kosova fra det internationale samfunds side, nemlig at de skal ikke have ret til selvbestemmelse.

Jeg siger ikke, at jeg går ind for, at de skal løsrive sig. Jeg siger, at de skal have ret til selv-

bestemmelse inklusive retten til at løsrive sig, hvis de vil.

Og der bliver man jo bare nødt til at konstatere, at hvis man først har fået placeret 50.000 NATO-soldater i Kosova, er ideen om f.eks. en folkeafstemning, hvor de kan tage stilling til på demokratisk vis, hvad de vil – det er sådan set det eneste, vi beder om: på demokratisk vis at tage stilling til, hvad de vil – nok skudt temmelig langt ud i fremtiden. For det internationale samfund har en fuldstændig klar linje, der hedder: De skal ikke have retten til selvbestemmelse, de skal ikke engang have retten til at holde en folkeafstemning om, hvorvidt de vil være selvstændige.

Jeg synes, det er en vigtig pointe i hele denne her diskussion, at det ikke bare handler om, hvorvidt man vil være humanitær eller ikke humanitær. Det handler altså også om, hvilke politiske synspunkter man har med hensyn til, hvilke rettigheder en befolkning har.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnal (SF):

Nogle gange er udenrigsministeren meget klar i sin argumentation. Det synes jeg ikke udenrigsministeren var, da han afviste ønsket om, at vi får behandlingen i Folketinget i stedet for i Det Udenrigspolitiske Nævn.

Udenrigsministeren sagde, det var bedst at have den i Det Udenrigspolitiske Nævn. Det er jo ikke den stærkeste argumentation, der er fremført i Folketinget.

Udenrigsministeren sagde, at det var mest praktisk at have den i Det Udenrigspolitiske Nævn. Det er heller ikke et voldsomt stærkt argument, når det kan gøres lige så hurtigt i Folketinget.

Udenrigsministeren sagde endelig, at det plejer vi at gøre, som argument for at gøre det.

Men hvis nu de analytiske argumenter er, som hr. Estrup rigtigt fremførte, at der er uklarhed omkring mandatet, der er usikkerhed med hensyn til, om man når de mål, man vil, hvorfor skal vi så ikke have den åbne debat? Hvorfor skal vi ikke have den åbne debat, før vi bevæger os ind i noget, som alle ordførere har sagt er vanskeligt, som alle ved bliver en vanskelig proces, på det tidspunkt, hvor vi alle er så kloge som muligt?

Det må kunne tilbagevises med stærkere argumenter, og hvis det ikke kan, ville det være logisk at bøje sig for det indlysende, at Folketinget tager beslutningen.

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen): Jeg er sådan set glad for hr. Søndergaards sidste indlæg, fordi det giver mig en kærkommen lejlighed til at præcisere, hvad der er synet på Kosovos fremtid.

Det har hele tiden været målet at genskabe udstrakt selvstyre for Kosovo, man kan sige: at gøre godt, hvad der blev gjort forkert i 1989. Vi har talt om i internationale vedtagelser, at der skal være en særlig status for Kosovo, og det vil sige: ikke være, som det er, men lave en særlig status for Kosovo med udstrakt selvstyre.

Det er EU's politik, og det er den politik, som forfølges også igennem NATO's beslutninger. Så det er for at få den nuance, der, synes jeg, er overordentlig vigtig, med til hr. Søvnal. Den diskussion kan hr. Søvnal jo føre videre i al offentlighed; jeg deltager gerne i den.

Det er ikke tilfældigt, at vores grundlov er indrettet, som den er, nemlig at regeringen forud for vigtige beslutninger rådfører sig med Det Udenrigspolitiske Nævn.

Hermed sluttede forhandlingen, og forslaget overgik derefter til anden (sidste) behandling.

Afstemning

Den fg. formand (Grete Schødts):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Forsvarsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden

Den fg. formand (Grete Schødts):

Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 8. oktober 1998, kl. 10.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den dagsorden, der er opslået i salen.

Mødet hævet kl. 16.07